

SLOVENSKI

vesnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI.

Celovec, petek, 12. maj 1961

Štev. 19 (991)

Avstrija in Italija pripravljata:

Pogajanja o Južni Tirolski

v katerih uspeh že vnaprej dvomijo

Na Dunaju je bilo ta ponedeljek veliko posvetovanje o bližnjih pogajanjih med Avstrijo in Italijo o vprašanju Južne Tirolske, ki se bodo v zadnjem tednu maja začela v Celovcu. Posvetovanja so se udeležili poleg kanclerja Gorbacha in vicekanclerja Pifferrmanna še zunanji minister Kreisky, državni sekretar Steiner, člani avstrijske delegacije pri Združenih narodih, avstrijski veleposlanik v Rimu Löwenthal-Chlumsky, tirolski deželni glavar Tschiggfrey ter zastopniki južnotirolske ljudske stranke.

Čeprav o tem posvetovanju ni bilo objavljenih nobenih podrobnosti, razen da je bila izvedenka tirolske deželne vlade za južnotirolsko vprašanje dr. Stadlmayer, ki je še vedno v italijanskem zaporu, kljub temu imenovana v avstrijsko delegacijo za celovška pogajanja, je vseeno precej gotovo, da v avstrijskih uradnih krogih že vnaprej dvomijo v uspeh razgovorov z Italijo. Na Dunaju nasprotno prevladuje mnenje, da pri bližnjih pogajanjih ni nobene upanja na uspeh, vendar Avstrija Italiji ne bo dajala povoda, da bi predčasno prekinila razgovore med obema državama.

Poleg tega je bilo na Dunaju slišati, da namerava Avstrija vprašanje Južne Tirolske letos ponovno predložiti Združenim narodom in jim predlagati, da pošljejo na Južno Tirolsko mednarodno komisijo, ki bi na licu mesta proučila razmere.

Iz vsega tega je razvidno, da se je južnotirolska politika Avstrije praktično znašla v slepi ulici in zdaj očitno nihče ne ve, kako bi našli izhod, ki bi omogočil korak naprej v pogajanjih z Italijo. Gotovo ni vse prav, kar dela Italija v tem vprašanju, toda današnja avstrijska koncepcija, ki je več ali manj plod večletnega zaostrovanja, ne more biti sprejemljivo izhodišče. Tega se zavedajo tudi na Dunaju, vendar danes duhovi, ki so jih klicali, že preveč prevladujejo in prekričajo tudi tiste, ki bi raje zasledovali politiko sporazumevanja. Primer Stadlmayerjeve, katere velja kot zastopni-

ca bolj spravljive struje, je dokaz dovolj in so na Dunaju mnenja, da so jo Italijani aretirali na podlagi denunciacije iz Innsbrucka. V tej zvezi se omenja tudi Bergisel-Bund (kateremu je Stadlmayerjeva pokazala hrbet), v katerem prevladuje podoben nacionalizem kot v koroških nemško-nacionalističnih organizacijah.

Nadaljnja značilnost so ponavljajoči se dinamični atentati na Južnem Tirolskem, ki dajejo Italijanom poceni argumente za ostre ukrepe proti Južnim Tirolcem. Predvsem pa politika dinamita ogroža vsako stvarno reševanje in nikakor ne zadostuje, če se Avstrija in vodstvo južnih Tirolcev formalno distancirata od atentatov, v resnici pa

ničesar ne napravita, da bi omejili vpliv ekstremističnih sil. Nasprotno, slikanje razmer na Južnem Tirolskem v luči, kakor da tamkajšnja manjšina sploh ne bi imela nobenih pravic in da bi ji šlo že za kožo, daje takim krogom le še pobudo in povzroča nadaljnjo zaostroitev.

Ne nazadnje pa rahlja tehtnost argumentov Avstrije tudi njen odnos do lastnih manjšin, kajti avstrijski očitki proti Italiji, da ne izpolnjuje prevzetih mednarodnih obveznosti, zvenijo demagoško, dokler Avstrija sama ne izpolnjuje obveznosti, ki jih je prevzela z državno pogodbo, dokler sama ne zagotovi obstoj in razvoj manjšin v svojih mejah. Ponovno smo že poudarili in so to ob raznih priložnostih izjavili tudi visoki avstrijski predstavniki, da more Avstrija za južne Tirolce zahtevati le toliko, kolikor je sama pripravljena dati svojim manjšinam!

Tudi prvi ameriški astronom se je vrnil s poleta v vesolje

V petek zadnjega tedna so z raketo „Redstone“ izstrelili v vesolje prvega ameriškega astronava — kapetana ameriške mornarice Allana Shepada, ki se je po pičlih 16 minutah balističnega poleta iz višine 185 km spet vrnil na Zemljo. Poskus je bil večkrat odložen, ker so na raketi opazili neke okvare, končno pa je v petek le uspel, kar je v Ameriki vzbudilo splošno navdušenje.

Prvi ameriški polet v vesolje so ameriški znanstveniki označili za „povsem zadovoljiv“, vendar ga ni mogoče primerjati s poletom sovjetskega astronava Gagarina. Medtem ko je Gagarin v svoji kabini obkrožil Zemljo kot umetni satelit, je bil ameriški poskus le balističnega značaja, to se pravi, da je bila kabina s Shepardom izstreljena kot topovska krogla. Kljub temu so v Washingtonu po prvem uspešnem poletu poudarili, da predstavlja prelomnico in ogromen korak naprej v ameriškem programu osvajanja vesolja.

Ko je bil Gagarin po svojem uspešnem poletu v vesolje deležen velikih časti, je zahodni tisk pisal o propagandističnem manevru. Danes pa isti tisk navdušeno piše o Shepardu, o časteh, ki jih je deležen, in o odlikovanjih, ki jih je prejel. Za gotove ljudi je pač tudi uspeh na znanstvenem področju tesno povezan s politikom.

Brazilski tisk ugotavlja:

Ustaši so bili Eichmannovi sodelavci

V zvezi s procesom proti vojnemu zločincu Eichmannu je brazilski tisk obširno pisal tudi o vlogi ustašev za časa nacistične okupacije Jugoslavije. Eden izmed vodilnih brazilskih listov je ugotovil, da so na zatožni klopi v Jeruzalemu poleg Eichmanna tudi ustaši in vsi, ki so služili odvratni ideji rasne mržnje. Ko omenja, da so Eichmannovi agenti v Jugoslaviji pobili 60.000 Židov in izgnali 90.000 Slovencev, omenjeni list pravi: Vodja teh agentov je bil Andrija

Artukovič, vojni zločinec, ki živi sedaj v Los Angelesu. Tam uživa zaščito severnoameriških oblasti kljub zahtevam Jugoslavije, da ji ga izroče. Po osvoboditvi Jugoslavije so ustaši skupaj z nacističnimi četami pobegnili iz države in se razlezli po svetu, med drugim tudi po Južni Ameriki. Eichmannovi sodelavci se sedaj skrivajo za religioznim plaščem in skušajo preslepiti tisoče katoličanov, ki nimajo ničesar skupnega z njihovimi rasnimi zločini. V glavnem še naprej propagirajo rasno mržnjo in narodnostno nestrpnost. S tem skušajo zastrupljati odnose med narodi in državami.

Neki drugi brazilski list poudarja, da je Gestapo ob sodelovanju z ustaško policijo zakrivil grozne zločine in da človeštvo ne bo moglo nikdar pozabiti zločinov, ki so jih storili v tej temni dobi zgodovine. Sodna razprava proti Eichmannu bo pred vsem svetom razgalila grozovitosti ustašev kakor tudi vseh tolp nacistov in kolaboracionistov.

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu priredijo v nedeljo, dne 4. junija 1961 ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe (Konzert-haus) v Celovcu

Pevski koncert pod naslovom Mladina poje

Vstopnice dobite v šolski pisarni oziroma jih naročite pismeno ali telefonično pod štev. 55-15 po 12, 10 in 8 šilingov od 24. maja naprej.

Tudi izvenblokove države morajo sodelovati pri razorožitvenih razgovorih

Jugoslovanska vlada je napravila zadnji ponedeljek pomemben predlog v zvezi z razorožitvenimi pogajanjmi, ko je predlagala, da bi pri teh razgovorih sodelovale tudi izvenblokove države. Beograjska „Borba“ je v tej zvezi zapisala, da dosedanja pogajanja med Ameriko in Sovjetsko zvezo niso privedla do uspeha, ker sta obe strani trmasto vztrajali vsaka pri svojem stališču. Zato bi pritegnitev drugih držav, predvsem izvenblokovskih, koristno vplivala na nadaljnja pogajanja.

Uveljavljanje afriške ustanovne listine je bilo sklenjeno na konferenci afriških držav

Zunanji ministri Gane, Gvineje, Republike Mali, Maroka, Združene arabske republike inčasne alžirske vlade so na svoji nedavni konferenci v Kairu podpisali protokol o uveljavljanju afriške ustanovne listine, katero so letos januarja razglasili predstavniki istih držav v Casablanci.

V zaključnem poročilu o delu konference je rečeno, da so prišla do izraza enaka gledišča o vseh afriških mednarodnih problemih, o katerih so razpravljali. Sprejeli so sklepe, po katerih bodo čimprej ustanovili organe, določene v ustanovni listini.

Poleg afriških problemov so na konferenci v Kairu obravnavali tudi mednarodna vprašanja in sklenili, da se bodo še bolj trudili

za obrambo neodvisnosti, nedeljivosti in nacionalne enotnosti Konga ter bodo v tej zvezi podpirali zakonito kongoško vlado predsednika Gizenge. Glede Alžira je bila poudarjena brezpogojna podpora alžirskemu ljudstvu v njegovem boju za svobodo. Isto podporo hočejo nuditi tudi vsem ostalim narodnoosvobodilnim gibanjem na afriški celini.

Hkrati so ministri šestih afriških dežel poudarili, da je treba ohraniti neodvisnost in ozemeljsko integriteto Laosa, obsodili so tujo intervencijo na Kubi in izrazili občudovanje do kubanskega ljudstva, ki se bori za ohranitev neodvisnosti in obrambo svojega ozemlja, ob koncu pa so še naglasili enakost gledišč o razorožitvi in opustitvi atomskih poskusov.

Kjer je manjšina res enakopravna:

Kulturni razvoj in napredek

italijanske manjšine v FLR Jugoslaviji

Poleg rednih subvencij sta vlada LR Slovenije in koprski okraj odobrila še znatna izredna sredstva za kulturni razvoj italijanske etnične skupine v koprskem okraju. Teh sredstev bodo deležni šole, radio, italijanski kulturni krožki in knjižnice. Za italijansko sekcijo koprskega radia, za dnevnik italijanske manjšine „La Voce del Popolo“, za kulturne krožke in za knjižnice je bilo nakazanih 46.000.000 dinarjev, nadaljnjih 32.500.000 dinarjev pa je bilo namenjenih šolam, kjer odpadejo za vzdrževanje enega italijanskega učenca mnogo večji izdatki kot na slovenskih šolah. Skupne investicije pa bodo dosegle vsoto 125.000.000 dinarjev, s katerimi bodo zgradili novo šolsko poslopje v Sečovljah ter obnovili razne druge italijanske šole.

Italijanska gimnazija v Kopru je bila sicer v zadnjem času znatno restavrirana, vendar je v petletnem načrtu predvidena tudi gradnja posebnega italijanskega šolskega centra v Kopru. V tem prostornem poslopju bodo nameščene gimnazija, osnovna šola in otroški vrtec. Stroški za to stavbo bodo predvidoma znašali 300 milijonov dinarjev.

Pa tudi na ostalem področju živi italijanska manjšina bogato in pestro kulturno življenje ob uživanju enakih pogojev kot hrvaški odnosno slovenski živelj. Na Reki je na primer v teh tednih vrsta prireditev, ki služijo umetniško-kulturnemu pregledu delovanja italijanske manjšine oz. njenih kulturnih krožkov. Ansambel italijanske Drame reškega Narodnega gledališča je v zadnjem času priredil vrsto uspešnih prireditev, do konca sezone pa ima predvideni

še dve premieri. Italijanska kulturna društva pa sodelujejo tudi na vseh velikih državnih odnosno republiških prireditvah, kot na primer na letošnjem prvem maju in v počastitev 20. obletnice revolucije, ko je italijanski kulturni krožek „Giuseppe Tartini“ priredil več pestrih nastopov z mandolinisti, harmonikaši, mladinskim pevskim zborom, baletnimi plesalci, pevci lahke glasbe in recitatorji. V Piranu pa so v italijanskem krožku pred nedavnim odprli obnovljeno knjižnico, ki ima nad 3000 knjig.

*

Razvoj in napredek italijanske manjšine v Jugoslaviji nas seveda sili h temu, da primerjamo njen položaj z razmerami, v katerih živimo koroški Slovenci. Nemški nacionalistični tisk zelo rad navaja naše kulturno-prosvetne prireditve in skuša z njimi dokazovati, kako širokogrudno skrbi Avstrija za svoje manjšine. Toda to naštevanje naših prireditev služi izključno enemu namenu: hujskanju proti naši narodni skupini. Kajti v omenjenem tisku še nikdar ni bilo povedano, da je vse naše kulturno-prosvetno delovanje izključno sad lastnih žrtev in da Avstrija pri tem nima prav nobenih zaslug. Če na primer Slovenska prosvetna zveza kot osrednja kulturna organizacija koroških Slovencev v letu 1960 ni bila deležna niti groša podpore od dežele ali države, zato pa je morala v istem letu plačati občinam, deželni in državi skoraj 37.000 šilingov na davkih in drugih dajatvah, potem pač ni mogoče govoriti o enakopravnosti in širokogrudnosti, marveč v najboljšem primeru o sramoti za državo, ki je po državni pogodbi obvezana, da

manjšinam nudi iste pogoje in ugodnosti kot ostalim državljanom! Tako izgleda v resnici „enakopravnost“ koroških Slovencev, taka je „širokogrudnost“, ki jo Avstrija izkazuje manjšinam!

Zato pa je tudi razumljivo, da gotove kroge zelo zaboli, če slišijo resnico o položaju manjšin v sosedni Jugoslaviji. Proti tej resnici namreč nimajo stvarnih argumentov in se raje zatekajo k lažem in blatenju; zato raje govorijo o nekdanji nemški manjšini v Jugoslaviji, o tisti manjšini, ki so jo prav oni pod vodstvom svojih „Führerjev“ vzgojili v nacistično peto kolono in jo po klavnem koncu njihovih osvajalnih pohodov proti evropskim narodom povedli „heim ins Reich“, da jim spet služi kot orodje za hujskaško gonjo proti sosednim državam.

Toda vse tako početje laži ne more spremeniti v resnico, kakor tudi šopirjenje s tujim perjem ne more prikriti dejstva, da koroški Slovenci za svoje uspehe na kulturno-prosvetnem področju Avstriji ne dolgujemo prav nobene zahvale. Šele ko bomo deležni istih javnih podpor in enakih ugodnosti, kot so jih deležni drugi avstrijski državljani in njihove organizacije, bo mogoče govoriti o tem, da nudi Avstrija manjšinam podporo za njihov razvoj in napredek!

Hudo neurje na Štajerskem in Gradiščanskem

Prve poletne nevihte so prejšnji teden hudo opustošile široka področja na Štajerskem in Gradiščanskem. Kot golobja jajca debela toča je ponekod uničila do 80 odstotkov mladih posevkov in sadja, toda tudi močan dež, ki je lil kakor iz škafa, je povzročil precejšnjo škodo. Zaradi močnega naliva so se ponekod zajezili potoki, da je prišlo do poplav in je voda vdrla tudi v kleti, iz katerih so jo morali brizgati s črpalkami. Na Štajerskem so bili posebno prizadeti okraj Hartberg, Weiz in Mürz-zuschlag. V Hartbergu je bilo tako debelo nasute toče, da je bila podoba kot v globoki zimi.

Za 1 odstotek je padel delež kriminalistike mladoletnih

Avstrijski centralni urad za statistiko objavlja v poročilu o kriminalistiki za leto 1959 med drugim, da so avstrijska sodišča v tem letu pravomočno obsodila 123.222 oseb, to je za 6 odstotkov več kakor v letu poprej. 53 odstotkov obsojenih moških in 37 odstotkov obsojenih žensk je bilo že predkaznovanih. Razveseljivo pa je, da se je delež mladoletnih obsojencev znižal od prejšnjega leta za en odstotek, to je od 10 na 9. Pri nekaterih zločinih pa je delež mladoletnih relativno zelo visok, kakor na primer pri tatvinah in vlomih kar 45 odstotkov.

Priče nastopajo na Eichmannovem procesu

Pretresljive izpovedi preživelih žrtev

Na obravnavi proti vojnemu zločincu Eichmannu je pred jeruzalemskim sodiščem nastopilo že več prič — preživelih žrtev nacističnega nasilja, katerih pretresljive izpovedi nudijo verodostojno sliko o grozodejstvih, ki so jih počenjali pozverinjeni predstavniki nemškega »Herrenvolka«, ko so uredničili zločinske načrte svojega »Führerja«. Clovek kar ne more verjeti, da so bila takega početja zmožna človeška bitja, ne more verjeti, da se je vse to dogajalo v 20. stoletju, večinoma v »kulturni« srednji Evropi. In je kljub temu res, kljub temu je in ostane resnica, da so nacistični kroniki zverinsko pomorili milijone in milijone nedolžnih žrtev, med njimi že samo Židov okoli 6 milijonov, ki zdaj kot neme pričë vendar nepreslišno obtožujejo Eichmanna in vse njegove velike in male pomočnike.

Ena izmed posebno pretresljivih zgodb, ki se ponovno odvijajo pred sodiščem v Jeruzalemu, je zadeva varšavskega geta, kjer se je pod brutalno silo končala edinstvena epopeja velikega dela poljskih in tudi drugih Židov. V najkrajšem času je število prvotnih 500.000 v getu skoncentriranih Židov padlo na 60.000, vse ostale so odvedli v taborišče smrti Treblinka in jih pomorili, drugi pa so pomrli zaradi lakote (cel mesec je morala posamezna oseba »živeti« ob 1200 g kruha in 1000 g marmelade!). »Ob sončnem zatonu smo slišali otroški jok in zjutraj so bile ceste polne otroških trupel, pokritih s časopisi. Ponoči so tropla slekli...« — tako pripoveduje ena izmed prič.

V zgodovini druge svetovne vojne je s krvjo zapisano tudi ime nacističnega taborišča Janovski, kjer so postavili posebno »brigado smrti«, ki je imela nalogo, da zabiše sledove nacističnih zločinov. Takole pripoveduje priča: Brigada je bila opremljena z lopatami, kavljji, bencinom, petrolejem in s posebnim strojem za mletje kosti, podobnem stroju za mešanje betona. Na delo je hodila »brigada smrti« ob zvokih posebnega orkestra. Na čelu brigade je korakal človek s krinko hudiča, ki je držal v rokah velik kavelj, ostali člani brigade pa so morali prepevati. Esovci so jih prisilili, da so morali jesti sedeč na razpadajočih truplih, ki so jih izkopali, da bi jih potem sežgali. Ena sama »brigada smrti« je požgala okrog 100.000 trupel, okoli 30.000 oseb pa so postrelili pred gmadami. Pripornike so pošiljali na »popravljanje cest«, toda prava naloga skupine je bila odstraniti sledove ubijanja Židov, izkopati trupla iz grobov in jih sežgati, zmleti kosti, pobrati iz pepela vse količkaj vredne predmete, kot so zlasti zobje itd., pepel pa razpršiti v veter. Poseben kurjač je moral skrbeti za gradnjo »piramid«, sestavljenih iz 2000 trupel, nadzorovati je moral ogenj, da ni ugasnil. Vsak dan so nabrali okoli 10 kg zlata. Esovci so prisilili mlade Zidince, da so z njimi spale, ali pa so jih ubili s strelji v tilnik. Zgodilo se je, da je moral neki 40-

letni oče vreči z lastnimi rokami svoji mladoletni hčerki na grmado...

Takih in podobnih pričevanj je bilo slišati že mnogo in dosedanji pričam bodo sledile druge: in ena obtožba je hujsa od druge, ena podrobnost grozovitejša od prejšnje. Toda obtoženeč, morilec šestih milijonov Židov, brezbržno drema na svoji klopi in se zgane le takrat, ko sodišču predloži nove dokumente o njegovih zločinih. In njegov zagovornik, nemški odvetnik Servatius, zahteva zaslišanje razbremenilnih prič — najožjih sodelavcev obtoženca, ki imajo sami na vesti tisoče in tisoče človeških življenj, pa kljub temu sedijo na vplivnih položajih današnje Nemčije...

Ljudsko štetje je ugotovilo:

Jugoslavija ima nad 18,5 milijona prebivalcev

Prvi rezultati uradnega ljudskega štetja v Jugoslaviji, ki je bilo izvedeno s stanjem 1. marca letos, kažejo, da ima Jugoslavija trenutno 18.512.805 prebivalcev. To pomeni, da se je število prebivalstva v zadnjih osmih letih, ko je bil izveden zadnji popis, zvišalo za 1.521.356 oseb. Kljub temu pa se je prirastek znižal od 14,4 na 11,2 osebe letno na tisoč prebivalcev.

Po republikah je bilo ugotovljeno naslednje stanje prebivalstva: Slovenija 1.584.368, Hrvaška 4.148.122, Srbija 7.629.113, Bosna in Hercegovina 3.274.886, Makedonija 1.404.883 in Črna gora 471.433 oseb. Največji prirastek je bil zabeležen v Bosni in Hercegovini, kjer znaša 18,8 prebivalca na tisoč prebivalcev, najmanjši pa v Sloveniji namreč 6,6 na tisoč prebivalcev.

Po gostoti naselitve je na prvem mestu Srbija s 86,3 prebivalca na kvadratni kilometer, najbolj redko naseljena je Črna gora (34,1), medtem ko so v Sloveniji našteji 78,2 prebivalca na kvadratni kilometer.

Poleg tega je ljudsko štetje tudi pokazalo precejšen dotok prebivalstva v mesta. Beograd šteje 587.889 prebivalcev, Zagreb 427.319, Skopje 161.983, Sarajevo 142.423, Ljubljana 133.386, Titograd 29.100 prebivalcev. Razen republiških prestolnic sta presegla 100.000 prebivalcev še Novi Sad (102.385) in Reka (100.339), medtem ko štejejo slovenska mesta Maribor 82.387, Kranj 21.355, Celje 16.487, Trbovlje 15.869, Jesenice 15.627, Koper 7.960 in Izola 7.406 prebivalcev.

V zvezi z ugotovljenim porastkom prebivalstva računajo, da bo imela Jugoslavija čez deset let 20,5 milijona prebivalcev.

PO ŠIRNEM SVETU

KAIRO. — V zadnjih štirinajstih dneh je v Kairu dobilo dvanajst novorojenčkov ime Gagarin, medtem ko so dali novorojeni deklici ime Gagarina. Srečni starši so o tem pisмено obvestili sovjetskega kozmonavta in pričakujejo odgovor ali pa tudi kakšno darilo, kajti neki novinar je ob tej vesti pripomnil, da ne dvomi, da je dobil Gagarin precejšnja finančna sredstva za reprezentanco in pošiljanje odgovorov ali daril Gagarinčkom po vsem svetu.

BIRMINGHAM. — Več kot sedem tisoč ptic, sedemdeset opic in več drugih redkih živali je izgubilo življenje v požaru, ki je pred nedavnim zajel veliko trgovino z redkimi živalmi v Birminghamu. Požar sta slučajno odkrila dva sprehajalca. Gost dim pa je oviral reševanje nesrečnih živali, ki so bile zaprte v kletkah. Rešili so le 15 želv, ki so bile v izložbi velike prodajalne. Razen teh so rešili še nekaj večjih ptic, konj in ježev. Charles Williams, lastnik te nenavadne trgovine, je izjavil, da ima s tem požarom približno 10.000 funtov škode.

PARIZ. — Šestoletnico je ob koncu minulega leta praznoval francoski frank, ki ga je uvedel kot plačilno sredstvo kralj Jean II leta 1360. Prvi frank je vseboval 3,88 grama čistega zlata, potem pa se je ta količina zlata postopoma zmanjševala. Od Napoleonovih časov do prve svetovne vojne je imel frank 29 stotink zlata.

BEograd. — Jugoslovanski aerotransport je v soboto odprl redno linijo Beograd — London. Letala tipa Metropolitan bodo letela vsako soboto iz Beograda preko Zagreba in Frankfurta do Londona, odkoder se bodo vračala v nedeljah.

DUNAJ. — Obrambni minister dr. Schleinzler je nekaterim zastopnikom tiska iznesel svoje poglede na vprašanja obrambe. Najprej si bo pustil dati situacijsko poročilo o svojem resoru, na podlagi katerega bo postavljen petletni načrt za izgradnjo obrambe, za kar bi bila samoumevno potrebna mnogo večja proračunska sredstva kakor doslej.

NEW YORK. — Po poročilu iz Bele hiše predsednik Kennedy ob svojem obisku v Franciji ne bo odpotoval niti v London niti v katerokoli drugo evropsko prestolnico. V ZDA je pripotovala sovjetska časnikarska delegacija, ki se bo nekaj dni mudila v Washingtonu in še v nekaterih ameriških mestih.

OSLO. — V glavnem norveškem mestu je demonstrirala mladina proti jdrski oborožitvi. Mladinci so pozdravili ameriškega Nobelovega nagrajenca Powlinga, ki se mudil na Norveškem na konferenci, posvečeni boju proti jdrski oborožitvi.

BERLIN. — V Berlinu so zaprli 43-letnega Heinza Jentscha, bivšega pripadnika čet SS in stražarja v koncentracijskem taborišču Gussen. Kaže, da je sodeloval pri uboju 400 zapornikov. Do aretacije je bil Jentsch gradbeni podjetnik.

BONN. — Na zahtevo državnega tožilca je policija zaprla bivšega esovca Ernesta Sabinskega, za katerega trde, da je sodeloval pri uboju 66 ljudi v nekem koncentracijskem taborišču. Zaprli so tudi nekaj drugih ljudi, vendar državni tožilec ni hotel povedati, ali so povezani z Eichmannovo afero.

JASI ADA. — Na sestanku v Jaši adi je javni tožilec znova zahteval smrtno kazen za bivšega predsednika turške vlade Menderesa, ker je kršil ustavo. Skupno z drugimi je razlabil nekatera imetja v Carigradu in lastnikom ni plačal odškodnine. Smrtno kazen je zahteval tudi za pet drugih oseb, ki so vmešane v zadevo.

ALŽIR. — V Alžiru je pred kratkim v neki noči prišlo do neredov, ko so Evropejci s kamenjem in gnilim sadjem napadli vojske in stražnike, ki so patrolirali po ulicah. Dva vojaka sta bila ranjena.

PARIZ. — Kakor so v Parizu uradno sporočili, so v soboto aretirali generala Zelleria, enega izmed voditeljev nedavnega alžirskega upora. Agencija »France Presse« poroča iz Alžira, da se je bivši general Zeller vdal »nekje v Alžiriji«, notranje ministrstvo pa je objavilo, da se je Zeller vdal prefektu alžirske policije potem, ko je prej poslal pismo, v katerem je poročal, da se namerava vdati.

BEograd. — Predstavniki jugoslovanskega zunanega ministrstva je potrdil vesti, da so v teku posvetovanja, pri katerih sodeluje tudi Jugoslavija, za sklicanje konference državnikov izvenblokovskih držav. Konferenca naj bi bila pred prihodnjim zasedanjem Glavne skupščine OZN, in sicer v Beogradu ali v Kairu. Na tem sestanku bodo voditelji izvenblokovskih držav proučili vprašanje tesnejšega sodelovanja v naporih za popuščanje mednarodne napetosti.

„Razprave in gradivo“

Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani

S številkami 1960/I in 1960/II „Razprav in gradiva“ sta izšli v založbi Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani dve publikaciji, ki bosta dobrodošli vsakomur, ki se kakorkoli bavi s narodnostnimi vprašanji in še posebej s problemi narodnih manjšin.

„Razprave in gradivo Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani v obeh zvezkih z letnico 1960 že s svojimi naslovi ponazarjajo tisto področje raziskav, ki razčlenjujejo nekatere vidike odnosov med narodi in državami. Predmet znanstvenih raziskav so torej nekatere sodbena družbena vprašanja s posebnim oziranjem na problematiko narodnih manjšin v FLRJ in pri njenih sosednjih državah, ob upoštevanju dosežkov splošnočloveških spoznanj, ki prihajajo do izraza in se uveljavljajo v sodobnem pojmovanju človekovih pravic tudi v svetovnem okviru (v dejavnosti organizacije Zdrženih narodov.“ Tako je za uvod prvi številki napisal odgovorni urednik „Razprav in gradiva“ Drago Druškovič in s tem tudi že nakazal smer, v kateri se bo razvijala in uveljavljala ta publikacija. In povedal je še: „Razprave in gradivo, ki so pogojene in že omenjene vzročnosti (namreč iz pravih in nalog Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, ki je v tem, da „proučuje in obdeluje vprašanja manjšinskega varstva sploh, posebej pa vprašanja narodnostnih manjšin v državah, kjer živi slovenska narodna manjšina ter vprašanje narodnih manjšin v FLR Jugoslaviji“), naj tedaj s soočenjem teorije in družbene stvarnosti s objektivnimi znanstveno raziskovalnimi nagibi znanstvenih raziskovalcev na teoretski, strokovni ravni prispevajo svoj delež pri sodobnem pregledu vprašanj nacio-

nalnih manjšin v srednji Evropi. Opozorila nanje in njihova razčlenitev (kritika, ocene in mnenja) pa naj v najosnovnejšem smislu svojega namena vsaj odpro pot k stvarni izmenjavi pogledov na strokovni ravni.“ To se pravi, da v tej publikaciji ne bodo objavljeni morebitni propagandistični članki, marveč zgolj resne znanstvene razprave, nastale iz podrobnega znanstveno strokovnega raziskovanja in utemeljene z izčrpnim dokumentarnim gradivom.

Že prvi dve številki „Razprav in gradiva“ uvodna napoved v polni meri izpolnjujeta. Prva številka je posvečena položaju narodnih manjšin v Jugoslaviji in prinaša v nemškem jeziku svojočasno predavanje predsednika zunanje-političnega odbora Zvezne ljudske skupščine FLRJ dr. Aleša Beblerja na Dunaju (omenjeni referat smo v izvlečkih že objavljali v našem listu — op. ured.), kakor tudi manjšinski zaščiti sploh, kar prihaja do izraza v razpravi M. Markoviča pod naslovom „Združeni narodi in problem zaščite manjšin v okviru narodnega prava“; poleg tega pa vsebuje prve tri prispevke o vprašanjih odnosov med Jugoslavijo in Italijo: Tržaško vprašanje od aprila 1948 do maja 1952 (J. Jeri), Pojav italijanskega iredentizma in vprašanje asimilacije (I. Juvančič) in Maloobmejni promet med Jugoslavijo in Italijo in njegova realizacija (A. Sušjan).

Izključno manjšinskim problemom v Avstriji in Italiji ter še posebno obširno vprašanju koroških Slovencev pa je posvečena druga številka. V prvi razpravi pod naslovom „Manjšinska zakonodaja na Koroškem po drugi svetovni vojni“ Janko Pleterški posreduje izčrpen pregled dosedanje zakonodaje, ki se sicer

Naš pevski zbor na turneji po Jugoslaviji

Minulo sredo je iz Celovca odpotoval stočlanski moški pevski zbor Slovenske prosvetne zveze na turnejo po Jugoslaviji. Včeraj zvečer je zbor nastopil na „Večeru koroških narodnih pesmi“ v Beogradu, jutri zvečer bo imel isti koncert v Zagrebu, v nedeljo pa v Ljubljani. V zboru sodelujejo pevci pevskih zborov iz Št. Ilje ob Dravi, Bilčevca, Kotmare vasi, Škofič, Hodiš, Radiš, Št. Vida v Podjuni, Škocijana, Obirske, Železne Kaple in Pliberka. Zbor vodi na koncertih harmonizator in skladatelj Pavle Kernjak in dolgoletni organizator naših pevskih zborov Zdravko Hartmann. V Beogradu je zbor gost Kulturno umetniškega društva „Abrašević“, v Zagrebu Delavskega kulturno umetniškega društva „Vladimir Nazor“, v Ljubljani pa Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije.

S to turnejo bo Slovenska prosvetna zveza opravila pomembno prosvetno nalogo in izpolnila dolgoletno željo naših pevskih zborov. S pripravi na turnejo je bil po številnih vajah tako v ubranosti zbora kakor tudi v interpretaciji naših narodnih pesmi dosežen lep napredek našega zborovskega petja. Zbor je izvežban, kakor naši zbori v tem številu še niso bili.

Z nastopom v Beogradu je bila izpolnjena dolgoletna želja naših pevcev. Koroško narodno pesem so prvič neposredno predvajali v Beogradu, poleg tega pa bodo po 14 letih spet obiskali Zagreb. V Ljubljani bodo vnovič poklonili šopek naših pesmi v znak kulturne povezanosti vsega slovenskega naroda.

Po zaključeni turneji po Jugoslaviji namerava Slovenska prosvetna zveza z istim zborom prirediti koncert na Dunaju in istočasno obiskati gradiščanske Hrvate.

imenuje „manjšinska zakonodaja“, o kateri pa celo pravna komisija Evropskega sveta ugotavlja, „Da avstrijske oblasti še niso sprejele vseh zakonskih ukrepov v korist slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem, ukrepe, katere zahteva državna pogodba z dne 15. maja 1955“. Vladimir Klemenčič objavlja „Kritični pretres avstrijskega popisa 1951 z ozirom na jezikovno strukturo na Koroškem“; to je razprava, katere zaključke smo svojočasno že objavljali v našem listu. Obe razpravi sta opremljeni s številnimi dokumenti, zemljevidi, grafikoni in številčnim materialom, dodan jima pa je še kratek povzetek v angleščini. Pod naslovom „Gradivo“ je končno še objavljena (v nemškem originalu) spomenica koroških Slovencev o izvajanju manjšinskih določb državne pogodbe, ki je bila leta 1960 predana zunanjemu ministru dr. Kreiskemu.

O Položaju slovenske manjšine v Italiji govori razprava J. Umeka „Zakon za slo-

vensko šolstvo v Italiji“, kjer avtor najprej opisuje borbo slovenske etnične skupine za pravično šolsko ureditev ter poskuse vlade in političnih strank Italije, da bi se to vprašanje uredilo; kot priloge pa navaja posamezne zakonske osnutke in resolucije, ki so bili v tej zadevi izdelani od raznih strani.

Publikacija „Razprave in gradivo“ bo, kakor je razvidno iz napovedi za nadaljnje številke, tudi v bodoče prinašala zanimive in tehtne razprave o problemih, ki se tičejo narodnih manjšin v srednji Evropi, še posebej pa slovenskih manjšin v Avstriji in Italiji.

Objava slovenske gimnazije

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 8. julija 1961, to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovensščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko ustne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 14. do 18. ure ali pa pismene do 1. julija 1961. Pismene prijave je treba kolkovati s 6 šil. Prijavi pa je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega državljanstva. Šola, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, naj pošlje opis učenca (Schülerbeschreibung) neposredno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence, Celovec — Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita mora učenec predložiti zadnje spričevalo, katero bo dobil 7. julija 1961. (S seboj naj prinese tudi copate.)

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podrobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

IX. Ljubljanski festival

Revija jugoslovanske opere

Letošnji IX. Ljubljanski festival, ki bo od 1. do 12. julija, nosi naslov »Revija jugoslovanske opere«. S svojimi ansambli bodo sodelovala operna gledališča iz Beograda, Ljubljane, Maribora, Novega Sada, Osijeka, Reke in Sarajeva.

Beograjska opera bo uprizorila »Gorski venec« (N. Hercigonja), ljubljanska opera »Ekvinokcij« (M. Kozina), mariborska opera bo nastopila z opero »Deseti brat« (M. Polič), opera iz Novega Sada pride s komadom »Knez Ivo od Semberije« (I. Bajič), ansambel iz Osijeka gostuje z opero »Veronika Deseniška« (D. Svava), reška opera se bo predstavila z znanim komadom »Ero z onega sveta« (J. Gotovac) in sarajevska opera z delom »Enainštirideseto« (M. Logar).

Razširimo dejavnost in vpliv prosvetnih društev

(10. nadaljevanje)

Z najrazličnejšimi prijemi, od katerih smo nanizali samo nekatere, društva lahko zagotovijo, da bodo vsi ti viri čedalje bolj izkoriščeni za širjenje kulture.

Ko razmišljamo o možnostih za razvoj nepretrganega kulturnega življenja po naših prosvetnih društvih, spoznavamo, kakor malo so še naša društva mobilizator ljudstva prav na teh važnih področjih etičnega osveščanja ljudi. To delo prosvetna društva vse premalo cenijo in se premalo zavedajo, da je prav to delo najbolj mobilizator za njihovo neposredno dejavnost in za njihov neposredni vpliv na okolico.

Neposredno dejavnost naših prosvetnih društev, ki jo lahko sama organizirajo in s svojimi silami pripravijo, lahko združimo na naslednja tri področja:

● *amaterska umetnostna dejavnost*, se pravi usposabljanje igral-skih druščin, pevskih zborov, godb, recitatorjev itd. ter organizacija njihovih nastopov ter izmenjava gostovanj;

● *estetsko humanistična vzgoja*, to je usposabljanje ljudi za globlje dojetje kulturnih vrednot z organizacijo predavanj, razgovorov, organiziranih obiskov drugih prireditev ter s temeljitimi pripravami nastopov lastnih skupin in razpravljanjem o vsebini njihovih prireditev;

● *kulturna zabava in razvedrilo* z organizacijo pestrih oblik od veselih večerov, zabavnih prireditev in izletov do plesnih šol in podobnega.

Ponekod je še mišljenje, da zabavne prireditve in veselice ne spadajo v področje zanimanj prosvetnih društev. To mišljenje je zgrešeno. Ne strinjamo se s tem, da se zabavno življenje lahko prepušča komurkoli, da zanj ni treba skrbeti prosvetnim društvom in ga usmerjati. Ljudje imajo pravico in čutijo potrebo po zabavi in razvedrilo. To zabavo in razvedrilo pa morajo oblikovati prosvetna društva. Premoč tujih zabavnih oblik bo obstajala vse dotlej, dokler se društva ne bodo uveljavila z vrsto dobro pripravljenih zabavnih prireditev.

Izkušnje zadnjih mesecev so pokazale, da imajo prosvetna društva celo vrsto možnosti za pripravo uspešnih zabavnih prireditev in veselic in da prav s temi prireditvami in veselicami kulturno-prosvetno lahko zajamemo najbolj odročne kraje in njihovo prebivalstvo. Dokler se dela na kulturno zabavnem področju ne bodo lotila društva, ga bodo vršili drugi in mi ne bomo imeli pravice do kritike, da tam kvarijo našo mladino.

Z združevanjem vseh oblik kulturno prosvetnega življenja, tako tistih, ki jih goje prosvetna društva in tistih, ki se razvijajo izven društev, bodo naša prosvetna društva preokročila svoj ozek okvir. Izpolnjevat bodo pričela svojo veliko nalogo, ki jo označujemo tako-le:

Naš kulturni program ne more sprejeti samo tega, kar je časovno koristno ali trenutno interesantno, niti ne samo tega, kar vzpodbuja k izvrševanju pomembnih drugih nalog. Bolj kot kdajkoli mora naš kulturni program zadovoljiti pestro duhovno življenje človeka, zajemati mora bistvo človeškega in narodnega življenja in pomagati mora na poti do njegovega napredka.

Za mladino morajo prosvetna društva pokazati več zanimanja kot so ga pokazala doslej. Težiti morajo k temu, da bo vseuč kulturno prosvetnega dela namenjenega predvsem mladini, to je pokolenju, ki bo prevzelo v roke našo nadaljnjo usodo. Če teče kulturno življenje mimo mladine, potem se precejšnje količine plemenitih naporov brez koristi razlivajo v prazno. Za take neuspehe naj društva iščejo vzroke predvsem pri sebi, v svojem lastnem delu in ne samo pri mladini. Po svoji naravi teži mladina s svojimi hotenji v prihodnost, ker ve in čuti, da je le-ta njena in da je ni sile, ki bi jo lahko zaustavila. Če bodo društva znala mladini pomagati odpirati stvarnost naših perspektiv za prihodnost, se bodo z mladino dokaj hitro sporazumela in jih bo mladina z veseljem sprejela kot okvir svojega kulturno prosvetnega udejstvovanja.

(Se nadaljuje)

Uspešen koncert komornega zbora jeseniške Svobode

Delavsko prosvetno društvo Svoboda „Tone Čufar“ na Jesenicah ima poleg drugih svojih ansamblov tudi poseben komorni zbor, ki ga sestavlja manjše število dobro izvežbanih pevcev. Pred nedavnim se je občinstvu predstavil s svojim prvim koncertom, ki ga je priredil v počastitev 20-letnice vstaje slovenskega naroda in hkrati ob 15-letnici društvene pevske dejavnosti; in že prvi nastop tega zbora je bil velik uspeh ter je v polni meri izpolnil pričakovanja poslušalcev, ki so se zbrali v Čufarjevem gledališču.

Spored tega koncerta je obsegal več delov. V prvem delu je zbor v narodni pesmi povedel poslušalce iz Gorenjske na Koroško in Primorsko, na Štajersko in tudi v Dalmacijo. S sporedom partizanskih pesmi se je spomnil težkih let narodnoosvobodilne borbe ter končne zmage slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov. Drugi del sporeda je bil posvečen narodni in umetni pesmi drugih narodov in je zbor zapel vrsto ruskih, španskih, škotskih in črnskih duhovnih pesmi, ki so bile deležne posebnega priznanja. Za zaključek pa je nastopil še z zbori iz Verdijeve opere „Nabucco“ in Smetanove opere „Prodana nevesta“.

Člani zbora in dirigent Polde Ulaga so bili deležni izrednega, toda v polni meri zasluženega priznanja, saj s tako bogatim in kvalitetnim koncertnim sporedom Jeseničani prej še niso nastopili.

Pesnik Kajetan Kovič med našimi akademiki na Dunaju

Pred nedavnim, ko je sodeloval na literarnem večeru v Grazu in nato bival na Dunaju, je pesnik Kajetan Kovič obiskal tudi klub slovenskih akademikov na Dunaju. Med razgovorom je našim študentom orisal pomen in vlogo sodobne slovenske lirike in jih seznanil z razvojem slovenske književnosti sploh.

Materinski dan

Lep je običaj, da je vsako leto drugo nedeljo v cvetočem maju dan, ki je posvečen materam, vsem brez izjeme, bodisi da so elegantne dame v mestu, ali preproste kmetice na deželi ali pa matere v delavskih družinah. Ta dan posvečajo materam mali in veliki otroci posebno in večjo pozornost ter se jim hočejo z nežnostjo, darili in praznovanjem v domačem krogu nekoliko oddolžiti za vse neprecenljive velike žrtve, ki jih vse dobre matere v svoji veliki neizčrpni materinski ljubezni darujejo za svoje otroke. »Nič ni bolj svetega kakor žena, ki je rodila, nič večjega ni, kakor je njena ljubezen, po materah šele smo si bratje, po materah ena družina.« Dobrih zavednih slovenskih mater na naši zemlji velika zasluga je, da smo tudi koroški Slovenci povezani v skupno narodno občestvo ter da nas s te zemlje še niso iztrebili in tudi ne bodo.

Mojstri slovenske besede so posvetili slovenskim materam dragocene umotvore v prozi in poeziji. V svoji izoblikovani besedi so povedali vsaj do neke mere to, kar čutijo vsi sinovi in hčere slovenskih mater.

Naj sledi nekaj drobnih utrinkov iz bogatega zaklada slovenske literature o slovenski materi:

Josip Stritar pravi: »Izmerile so se globokine morja, izmerile višočine gora, kdo pa pride kdaj do dna materinega srca?«

Pavlina Pajkova meni: »Ženska moč v rodlini je brezmejnja, materin um in vpliv delata čudeže; mati ozdravlja bolnike, prestvarja trde značaje v čuteče in premehke v junaške, oživlja lene in prestvarja malodušne v delavne in marljive.«

Ivan Tavčar je vzkljnil: »Slovenska kmečka mati, še vedno te premalo spoštujemo, pridna si pri delu, vedno si v skrbih, da bi se ne podrli kak vogel pri hiši, da bi se otroci ne izpridili. Malo imaš od življenja, uboga ti mučenica! A tvoja je vendar zasluga, da na tlačenih naših zemlji živi naš rod, domovine prvi steber si ti, slovenska mati!«

Ivan Cankar, ki je v svojih delih posvetil toliko lepega materi, je zapisal tudi: »Ej, mati, življenje moje, vseh mojih misli začetek in cilj! Kako so žuljave in zgrbljene tvoje uboge svete roke — blagoslovi me, sina, z ubogimi svetimi rokami! Tvoje čelo je polno skrbi in trpljenja, s trnjem je kronano namesto z diademom — nagni k meni, sinu, svoje ljubljeno s trnjem kronano čelo, ozri se na ponižni dar, ki ti ga prinašam, siromašne matere siromašni sin, ozri se na moje srce in sprejmi ga!«

Ksaver Meško pravi: »Ljubezen enega edinega vdanega srca premaga vse in začeli vse rane, ker je močnejše nego ves svet! Najmočnejša pa je ljubezen materina.«

Brez konca in kraja bi lahko navajali krepke čustvene srčne izlive, ki so jih posvečali materam slovenski umetniki ves čas v dobi preteklosti in sedanjosti. Prvak slovenskih poetov Prešeren je poklonil biser pesniške ustvarjalnosti tudi nezakonski materi, kjer je nedosegljivo globoko zajel njeno bol in radost ter pravi v predzadnji kitici: Meni nebo odprto se zdi, kadar se v tvoje ozrem oči, kadar prijazno nasmeješ se, kar sem prestala, pozabljeno je.

Trpljenje in junaštvo slovenske žene-matere je legendarno. Naše žene so znale svojo zemljo in svoj rod tudi vsekdar junaško braniti. Vso zgodovino, toda najbolj v živem spominu so nam borbe proti nacifašizmu, ko so žene-matere tudi junaško doprinesle največje žrtve. Mnoge so bile preganjane, zaprte, mučene in ubite, mnoge so odšle same v partizane in nešteti njih sinovi in tudi hčere so kervaveli in mrlji kot borci za svobodo. Pisatelji te generacije so tem materam posvetili neminljive spomenike v svojih delih iz spominov na borbo na življenje in smrt slovenskega ljudstva, za njegove socialne in življenjske pravice.

Neizčrpna je sila ljudstva, ki ima dobre pogumne in vztrajne matere. Ko so sovražniki našega ljudstva mislili, da bodo dokončno iztrebili koroške Slovence, se jim ni posrečilo, naše matere spet rodijo in polnijo prazne izkruvavele hiše. Velike naloge predvsem vzgojne stavi tudi današnji čas našim ženam-materam, prestano trpljenje v preteklosti naj bo pobuda za odločnost in ljubezen v sedanjosti za srečno bodočnost.

Slovensko prebivalstvo občine Bekštanj:

Hočemo mirno sožitje obeh narodov zato smo proti sleherni nacionalni gonji

Zadnjo nedeljo so „Abwehrkämpferji“ spodnje Zilje priredili na Brnci neko „spominsko proslavo“, ki je ponovno pokazala, čemu v bistvu služijo take prireditve in kdo se danes vodilno udeležuje pod krinko domovinske zvestobe. Domače prebivalstvo se upravičeno sprašuje, ali ni bilo že lani dovolj hujskanja naroda proti narodu, ali se morajo kar naprej odpirati stare rane, da se tako vedno znova spet seje razdor med prebivalstvom!

Ob nedeljski prireditvi je bilo ogorčenje domačinov še posebno upravičeno, kajti „duša“ priprav je bil človek, ki ga imajo Slovenci in vsi antifašisti občine Bekštanj v zelo slabem spominu — Pepi Poglitsch, o katerega vlogi v nacistični dobi bi lahko napisali cele strani. Na to njegovo prefeklost so ga v nedeljo javno opozorili in tako tudi udeležence prireditve, med katerimi bi domačine lahko na prste sešteli, opozorili, s kom se družijo in komu služijo proslave, pri katerih vodilno sodelujejo taki ljudje.

Slovenski prebivalci občine Bekštanj pa so ob tej priložnosti tudi svojim soobčanom jasno povedali:

Nič nimamo proti praznovanju zgodovinskih dogodkov. Pri današnjem srečanju pa odločilno in vodilno nastopajo ljudje, katerih škodljivo delovanje v času nacizma še nismo pozabili. Krivda na izselitvi številnih naših soobčanov še ni poravnana, rane še nacionalne nestrpnosti še niso zaceljene. Zaradi tega ne moremo molčati, če se danes krivci na tem zločinu spet ponajajo kot glasniki domovinske ljubezni in domovinske zvestobe. Mi smo v najtežjem času s svojo borbo in svojimi žrtvami ohranili zvestobo domovini svojih očetov in smo tudi danes zvesti domovini, ki je ponovno nastala 8. majnika 1945. Hočemo mirno sožitje in sodelovanje obeh narodov, smo pa proti sleherni nacionalni gonji in razkrojitvi. Soobčani, distancirajte se od poznanih nacističnih hujskačev in bojujte se z nami za mirno, strpno Koroško!

In nedeljska prireditve (o kateri bomo v našem listu še poročali — op. ured.) je pokazala, da pretežni večini prebivalstva ni do hujskanja, da obsoja nefenje narodnostne mržnje. Udeležba domačinov je dovolj jasno povedala, da nočejo stati v isti vrsti z ljudmi, ki so obremenjeni z nacistično prefeklostjo.

Postopki proti vozačem motornih vozil

Meseca aprila so uradniki prometnega oddelka Kriva Vrba v okviru deželnega žandarmerijskega poveljstva za Koroško nastopili proti vozačem motornih vozil s 37 posvarili, 659 kaznimi in s 195 prijavi. Proti drugim udeležencem prometa so izrekli 19 posvaril, naložili 179 kazni ter napravili 37 prijav. Nadalje so varnostni organi odvzeli 24 vozačem motornih vozil dovoljenja za vožnje ker so jih zasačali, da

so vozili v alkoholiziranem stanju. Veliko oseb so pokarali zaradi neplačanih davkov in pristojbin za motorna vozila ter za prestopke prepovedanega hrupa in izpuščenja dima.

V parlamentu bodo sklenili z veljavnostjo od januarja prihodnjega leta spet nov zakon za motorizirani promet, ki bo vseboval tudi odločbo za mopediste, ki si bodo morali po novem zakonu tudi oskrbeti dovoljenje za vožnje. Pri izpitih bodo pri tej vrsti motociklistov polagali manj važnosti na teoretično znanje, tembolj pa na praktično. Prav iz statistik prometnih nesreč je razvidno, da jih mopedisti povzročajo zelo mnogo in ogrožajo sebe kakor tudi druge udeležence prometa. Računati je, da se bo s tem, ko se bodo ti po večini mladi vozači bolj seznanili s prometnimi predpisi, število prometnih nesreč spet za nekaj odstotkov znižalo, kar je pozdraviti v interesu osebne in gmočne varnosti na cestah.

ZDA prvič na koroškem veleseljmu

Na dosedanjih koroških veleseljskih se je posamezne ameriške tvrdke sodelovale kot razstavljalci. Letos pa bodo Združene države Amerike prvič uradno udeležene na koroškem veleseljskem s posebno razstavo na prostornini 1000 kvadratnih metrov. Ameriški agrarni ataše in pooblaščenec za ameriške udeležbe na evropskih veleseljskih je v daljšem razgovoru razpravljal z veleseljskim direktorjem Gutschmarjem o podrobnostih za priprave in izvedbo ameriške posebne razstave na koroškem veleseljskem 1961.

Razstava ZDA bo vsebovala poseben program za agrarno gospodarstvo ter bo prvič razkazana na kakšnem veleseljskem v Avstriji.

Pomagajmo Rdečemu križu!

Rdeči križ je v veliki meri navezan na prostovoljne prispevke prebivalstva, da more zmagovati mnogostransko delo v pomoč, korist in zaščito bližnjega, tako so povedali na nedavni tiskovni konferenci v Celovcu.

Deželna organizacija Rdečega križa razpolaga s 540 prostovoljnimi pomočniki in 238 funkcionarji ter z 51 plačanimi močmi, in sicer šoferji in pisarniškim osebjem. V preteklem letu je Rdeči križ z 42 sanitarnimi avtomobili izvedel 25.000 bolniških prevozov, med temi 6990 zaradi nezgod, pri čemer znaša dolžina skupnih voženj 930.000 kilometrov. To je gotovo ogromna storljivost, pri čemer navajajo, da znaša primanjkljaj za te akcije okoli 300.000 šilingov.

V Celovcu je nastala za Rdeči križ nujnost, da so zgradili enonadstropno stavbo, kjer bodo ustrezni prostori za delavnice, prostori za osebe v pripravljenosti v nočni in dnevni službi, prostor za šolanje in predavanja. Razen tega so zgradili moderne garaže z dovorno in izvozno možnostjo na obeh straneh. Napravili so tudi reparaturno delavnico ter sodobne sanitarne naprave.

Gradnja je pravzaprav za okrajni Rdeči križ v Celovcu, ki pa po svojem delovanju obsega skoraj vso srednjo Koroško. Kritje stroškov za zgoraj omenjeno gradnjo je predvsem navezano na prostovoljne prispevke. Koroški Rdeči križ upa in pričakuje, da bo koroško prebivalstvo v mesecu zbirke radodarno prisloščilo na pomoč tej zelo veljavnemu ustanovi s prispevki, vsak po svojih močeh, kajti nihče ne ve, če ne bo danes ali jutri tudi sam potreboval pomoč Rdečega križa.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA NAZNAJJA:

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“
v Bilčovsu

Ima v nedeljo, dne 14. maja 1961
ob 1/2 3. uri pop. pri Miklavžu
v Bilčovsu

Proslavo

materinskega dneva

z nagovorom ter nastopom otrok z deklamacijami, pejem in igro „Bogalin“.

POTUJOČI KINO SPZ

predvaja slovenski umetniški film

„Ne čakaj na maj“

(II. del „Vesne“)

v petek, dne 19. maja 1961, ob 20.00 uri v
Bilčovsu pri Miklavžu

Nerazveseljivo prvenstvo Avstrije

Mednarodna družba za cestno varnost, ki je imela pred nedavnim v Rimu svoje letno zasedanje, je ugotovila pri prometnih nesrečah žalostno prvenstvo pri nas. Angleški delegat Pitt je sestavil vrstni red števila mrtvih v cestne prometne, kjer stoji naša država na prvem mestu.

Na 100.000 avstrijskih prebivalcev pride 25,8 smrtno ponesrečenih v cestnem prometu. Avstriji sledi Luksemburška s 24,4, nato Zahodna Nemčija z 22,9, Švica z 21,4, Francija z 20,8, Italija z 19 in Anglija z 11,9 mrtvimi udeleženci prometa na 100.000 prebivalcev.

Družba za cestno varnost so s sodelovanjem več evropskih držav ustanovili leta 1959 v Kölnu. Cilj organizacije je v tem, da bi skupno reševali probleme varnosti v cestnem prometu. Na zasedanju v Rimu so morali ugotoviti, da bo treba na tem področju storiti še ogromno dela.

Organizaciji pripadajo poleg Anglije še Izrael, Maroko, Kanada, Čile in devet evropskih držav. Za sprejem v organizacijo so zaprosile tudi Turčija, Španija, Norveška, Švedska in Danska.

RAZNE VESTI

Prejšnji teden se je Janez Šturm iz Mokrij s svojim mopedom hudo ponesrečil. Ko se je peljal v Sinčo vas, ga je na nekem ovinku zadela kombi-avto, vsled česar je Šturm strmoglavil na cesto.

V soboto opoldne se je 22-letni Kočnikov sin Sigmund, po klicu šofer, peljal z osebnim avtomobilom iz Šmihela v Pliberk, kjer se je ta dan nameraval oženiti. Med vožnjo pa je iz neznanega vzroka zavozil s ceste in treščil v drevo, pri čemer se je ponesrečil, na srečo le lahkega značaja. Ranil se je na čelo in odnesel lahek pretres možganov. Poročno slavlje so morali za kakih štiri-najst dni preložiti.

Deželni tujskoprometni urad sporoča, da namerava za prihodnjo zimsko sezono izdati nov slikovni prospekt. Iz tiskovnotehniških vzrokov morajo biti priprave za prospekt do konca tega meseca končane. Zimskošportni kraji in občine so vabljeni da stavijo za novi prospekt na razpolago dobre za reprodukcijo primerne barvne slike v velikosti 6×6 cm in sicer do 20. maja.

Na zadnji seji občinskega odbora v Borovljah so povedali, da so našli pri letošnjem ljudskem štetju v občini 1137 hiš, to je za 267 več, kakor pred desetimi leti, število prebivalcev pa znaša 5668.

KOLENDAR

Peček, 12. maj: Pankracij
Sobota, 13. maj: Servacij
Nedelja, 14. maj: Bonifacij
Ponedeljek, 15. maj: Zofija
Torek, 16. maj: Janez
Sreda, 17. maj: Bruno
Četrtek, 18. maj: Erik

Kje je nastala ničla?

Stari Grki so pisali številke s črkami, Rimljani pa tudi ne dosti prikladnejše — Ničla se pojavi v Evropi šele z „arabskimi“ številkami konec 14. stoletja

Mnogi znanstveniki — in to ne samo matematiki — menijo, da je odkritje ničle, tega znaka »nič« ena velikih pridobitev človekovega duha. Danes se nam zdi samo po sebi umevno, da se na začetku številčne vrste od 1 do 9 nahaja še 0, toda vedno ni bilo tako; ničla se je namreč razmeroma zelo pozno pojavila v razvoju zahodne civilizacije in v eni najstarejših ved — v matematiki.

Mnogi stari narodi po vsem svetu in v vseh obdobjih človekove zgodovine (kajpak odkar se je človek naučil računati) so uporabljali za pisanje svojih števil najrazličnejše znake in razne čudne sisteme, toda ničle niso poznali. Niti velikim starogrškim matematikom — denimo Pitagori, Arhimedu in drugim — enostavno ni prišlo na misel, da bi začeli uporabljati znak za ničlo.

Res je tudi, da se nam zdi danes ves njihov sistem pisanja števil prav smešno okoren in silno neprikladen, pa čeprav so bili ti starogrški filozofi in matematiki res genialni in so odkrili v matematiki ter geometriji toliko stvari, da še danes kar strmimo. Takole so pisali svoje račune: namesto števil (ki jih niso poznali) so uporabljali kar črke svoje abecede in to lepo po vrsti. Za številke od 1 do 10 so uporabljali prvih deset črk abecede, potem pa so desetice do sto pisali spet z drugimi naslednjimi črkami, stotice vsako po-

sebej spet z naslednjimi črkami, in tako dalje. Ker je to veljalo tudi za tisoče, ni bilo nič čudnega, da so pri velikih številnih počasi porabili že vse črke abecede in so si morali izmisljati nove znake.

Kako zamotano je bilo čitanje teh števil in računanje z njimi, posebno če so bila večja, si lahko mislimo. Kar na pamet je bilo treba sešteti vse posamezne znake, iz katerih je bilo sestavljeno število. Na priliko takole: številko 238 so napisali tako, da so drugega za drugim napisali znake za 200, pa za 30 in za 8. Potem pa je bilo treba število razvozlati takole: 200 in 30 je 230, nato pa še 230 in 8 je 238.

Rimljani — katerih »rimske« številke na priliko pri datumih še danes uporabljamo — so uvedli manjše število znakov, tako da se ni bilo treba učiti na pamet toliko vsega, toda še vedno so morali precej sešteti, kadar so hoteli prečitati kakšno veliko število. Kot znano, so Rimljani uporabljali posebne številčne znake za 1, 5, 10, 50, 100, 500 in za 1000. S temi znaki so prav spretno računali, toda ta posel je bil včasih tudi prav

utrujajoč, saj ni šlo vedno samo za seštevanje, ampak je bilo treba včasih na pamet tudi odštevati in kombinirati med seboj posamezne številke. Število 238 na priliko so stari Rimljani napisali z devetimi samostojnimi številčnimi znaki takole: CCXXXVIII.

Počasnost pri prebiranju takšnih števil seveda ni bila edina težava, ki je bila združena s starimi načini pisanja številčnih znakov. Ti znaki so bili tudi zelo neprikladni za razne račune in bolj ali manj zamotane matematične operacije, tako da je moral biti res genij tisti, ki se je odlično znašel v tem labirintu.

Medtem ko narodi zahodnega dela sveta ničle torej še niso poznali, pa so nekateri narodi z visoko razvito kulturo drugod po svetu ta znak že uporabljali. V Indiji so začeli uporabljati znak za »nič« že približno v 5. stoletju naše dobe, se pravi nekako pred 1500 leti. Okoli leta 800 so ničlo začeli uporabljati že tudi v Bagdadu, središču tedanjega velikega arabskega imperija, ki je obsegal velik del Bližnjega Vzhoda, pa Se-

verno Afriko in skoraj ves Pirenejski polotok. Iz Bagdada se je uporaba ničle razširila po vsem arabskem svetu hkrati z drugimi »arabskimi« številkami, ki pa so — čeprav vsa čast visoko razviti kulturi Arabcev — v resnici nastale v Indiji.

Evropa je prvokrat spoznala arabske številke, hkrati z njimi pa tudi ničlo, nekako okoli leta 1000. Tedaj je Cerkev, ki je bila nosilec takratne evropske kulture, še enkrat zavrta kolo razvoja: nasprotovala je uporabi prikladnejših arabskih števil in je vztrajala pri pisanju tradicionalnih rimskih številčnih znakov. Tako so torej začeli v Evropi na splošno uporabljati ničlo hkrati z novimi arabskimi številkami šele konec 14. stoletja.

Zanimivo je, da ničle hkrati s pojmom o mestni vrednosti števil (vemo, da ni vseeno, ali je 5 ednica, desetica ali pa stotica) niso odkrili samo Indijci, ampak neodvisno od njih in tudi že pred njimi še dve visoko razviti kulturi. Že okoli leta 500 pred našo dobo, se pravi celo tisočletje pred Indijci, so Babilonci začeli uporabljati poseben znak, ki je pomenil prazno mesto v njihovem številčnem sistemu; ta njihov številčni sistem je bil že osnovan na pojmu mestnih vrednosti. Žal pa se njihova zamisel ni razširila tudi med drugimi narodi in tako je uporaba ničle izumrla hkrati z Babilonci.

Drugi veliki matematiki stare dobe pa so bili Maye v današnji Srednji Ameriki. Leti so začeli uporabljati znak za ničlo nekako na začetku naše dobe, se pravi približno pred dvema tisočletji. Maye so svojo matematično vedo tako zelo razvili, da je bila na dosti višji stopnji od tiste, ki so jo dotlej dosegli Španci, njihovi osvajalci.

Smrt prihaja od Sonca

● V kozmičnem merilu so ljudje silno podobni tistim bledim, mehkim žuželkam, ki jih najdemo pod rečnim kamnom. To so bitja, ki živijo le pod kamni in si ne drznejo iz svojega senčnega skrivališča pod sončne žarke. Vse bolj in bolj postaja namreč jasno, da človek ne bo mogel iz svojega zaklonišča, zemeljskega ozračja, če ne bo jemal s seboj na pot v vesolje zaščitnega oklepa, ki bo varoval njegovo telo pred nevarnostmi onstran zaščitnega ovoja našega planeta.

● Slutnje o tem so potrdila tudi najnovejša raziskovanja kozmičnih žarkov, ki so jih opazovali s posebnimi napravami v plastičnih balonih visoko nad Zemljo. Pokazalo se je da so nevarnosti kozmičnih žarkov precej večje, kot so ljudje prvotno mislili. Ko so astronomi zasledili mogočne izbruhe na Soncu in je v radijskih teleskopih, ki zasledujejo radijsko govorico vesolja, nastala nenavadna tišina, so spustili v Anoki v ZDA v zrak pet balonov z občutljivimi instrumenti.

Že v višini 18.000 metrov so pričeli instrumenti beležiti izredno močno sevanje. Poznejše proučevanje vzorcev ozračja je pokazalo, da so sevanje povzročili hitri protoni, ki so prileteli s Sonca. Sevanje je bilo skoraj tisočkrat izdatnejše, kot so običajni kozmični žarki iz vesolja. Za razliko od protonov v tako imenovanem Van Allenovem pasu okoli naše Zemlje, ki jih ulovi magnetno polje našega planeta, priletijo ti protoni s Sonca z veliko energijo in prodrejo naravnost v zemeljsko ozračje.

● Z baloni so zasledili celo deset tisočkrat močnejše sevanje, kot so običajni kozmični žarki. Vse te motnje prihajajo iz istega dela Sonca, kjer se odigravajo eksplozije kot v nekakšnem velikem skladišču streliva. Ker se Sonce vrti, meče curek pri eksploziji nastalih delcev kot nekakšen ognjemet v vesolje.

● Ko so prvi sateliti pokazali nevarni Allenov pas okoli zemlje, ki s svojimi radioaktivnimi delci brani človeškemu telesu pot v vesolje, so pričeli ljudje iskati pot, ki bi se po njej tej nevarnosti izmuznili. Res so našli luknje v polarnih področjih, kamor nevarni pas ne sega. Toda zdaj najdeni nevarni protonov ne pušča nobenega mesta in nobenih lukenj v vesolju. Kot orjaška metla pometa vse pred seboj in bo v času, ko opiše svojo pot, dovolil le krajša potovanja — na primer na Luno — v obdobjih, ki so brez erupcij na Soncu oziroma, ko so te razmeroma slabotne. Potniki na Venero ali na Mars, ki bodo na poti precej dalj časa, pa se bodo težko izognili smrtonosnim žarkom; ti utegnejo speči nesrečne potnike v vesolje, če jih ne bomo zaščitili z debelim oklepom, ki zadržuje te žarke.

● Edino upanje za potovanja je čas med dvema zaporednima obdobjema močnih sončnih izbruhov, ki se ponavljajo na vsakih enajst let. Ta čas bodo morali čimbolj izkoristiti za svoje poskuse, sicer bodo morali čakati enajst let na novo tatišje v našem osončju.

V kratki minuti

Kaj je ena minuta! Komaj šestdeset sekund, šestdeset trenutkov. In koliko pomembnega se zgodi ta čas v življenju posameznika. Kolikokrat stojš pred odločitvijo, da moraš v eni sami minuti reči da ali ne in morda odvisi od tiste minute tok tvojega življenja.

Kaj vse se pa odigra v času, ko se mali kazalec enkrat zasučje v zgodovini zemlje in človeštva, to je skoraj neverjetno. V eni minuti pade na našo zemljo 6000 meteorjev. V istem času predirjamo z zemljo vred okoli sonca 1750 kilometrov daleč. Na vso zemljo spustijo oblaki 400 kubičnih metrov dežja, reke odnesejo 35.000 ton zemlje v morje.

Kaj pa ljudje! Vsako minuto umre 108 oseb, rodi se jih pa 114. Na minuto se poroči 68 parov, razporoči pa 6. V šestdesetih sekundah najdejo vsi ljudje skupaj toliko časa, da popijejo 29.000 hektolitrov pijače in da poručijo za 4000 ton hrane. Poka-dijo 6 milijonov cigaret.

Delo, ki ga človeštvo opravi v eni minuti, je neizmerno. Zračunali so, da se v eni minuti nakoplje 3000 ton premoga in se vlije 7000 ton jekla. Ena minuta je kratka doba, a dosti pomeni v človeškem življenju. Za marljivo je prekratka, leni je pa sploh ne cenijo. Vendar pa bo še vedno obveljal zlati izrek: Minuta izgubljena, ne vrne se nobena!

Zanimivosti iz znanosti IN TEHNIKE

V Zahodni Nemčiji so obdelali zanimivo statistiko o uspehih otrok v šoli in o uspehih v poznejšem življenju. Pri približno 20.000 otrocih, ki so jih vzgajale le matere, ker so jim očetje zgodaj umrli, so ugotovili, da so dosegli mnogo večje uspehe kot otroci, ki so se lahko pohvalili, da jih vzgajata oče in mati. Na te otroke odpade tudi manjši odstotek mladinskega kriminala in skoraj sedemdeset odstotkov višjih službenec in strokovnjakov v podjetjih je iz družin, kjer so očetje umrli razmeroma kmalu in so bili otroci prepučeni v glavnem le materi.

Za najmanj raziskano vodno prostranstvo našega planeta velja Indijski ocean. Zato so se ga lotili zdaj strokovnjaki iz šestnajstih držav, ki so si postavili nalogo, da bi našli nova lovišča rib za obrežne države vzhodne Afrike in južne Azije. Zanima jih tudi to, zakaj nekatere ribe vrste tu in tam izginejo za več let in s tem resno ogrozijo prehrano ljudi.

Na kirurški kliniki v Leningradu so poskusno zdravili okoli trideset zlomov kosti z žebli iz posušene in vprane krvi. To metoda si je izmislil profesor Filatov. Posušeno kri z izredno visokim priliskom silsneje v oblika žeblov, ki se pozneje v telesu povsem razkrojijo.

Korenine

Dobrica Čosić

Gledata se. Ačim ga ne vidi. Vanj se zabada „naslednik“ in mu kuje noge v tlak.

„Kaj sem ti dejal?“ reče tiho in trdo.

Mijat odide proti hlevu in ko se oddalji kakih deset korakov, začne zateglo žvižgati, kakor da poje z goslimi.

Ačim zagleda Djordja: s hrbtom naslonjen na zid sedi pod oknom Simkine sobe, jalov pes, glavo je naslonil na kolena. Slišal je, preleti Ačima, v eni solzi se mu je razbil sin, nesrečnež, siromak, in kam bom jaz? In kaj bom jaz? ali naj ga pusti takega? slišal je, pa naj ga še jaz ubijem.

„... Djordje, pridi sem!“ zakliče dvakrat, dokler Djordje ne pride k njemu, vlekoč oči po tlaku.

Pred Djordjem ni oče: pred njim je strah, on pa nima več moči, da bi se ga bal. Stoji in molči, ker je prešlab, da bi sedel in zaječal.

Je kazen, reče sam pri sebi Ačim, je, ponavlja osupel nad petnajst let starim spoznanjem; Djordje mu je zoprni, gabi se mu, zakaj nikoli ga ni tako prepričljivo prepričal, da je jalovec, kakor zdaj, ko je tako onemoglo zmanjšani, posušen črv, izlito jajce, lev prelevljeno kačo, podobna kači, in z molkom vse priznava. Ničesar ne taji.

Djordje vzdigne oči iz tlaka in jih obrne k očetu,

ničesar ne vprašuje z njimi, ne zahteva, ne prosi, samo kaže mu jih, zakaj nekako se mu zdi, da jih oče želi videti.

Ko bi bilo deklet, bi hotel reči Ačim, pa stisne čeljusti, bi potrpel osemnajst let, pa bi jo z ženitvijo poglal iz hiše. Če bi prej umrl... Toda sin je rojen, da ostane za zmerom tukaj, v njegovi hiši, da zaredi zarod, sin je, nesrečnež, vem, kaj misliš, vsi tako mislijo. Sliši: konj topota s kopiti po tlaku, kam bo na njem? Ko bi ga smrt zdaj mohoma zgrudila, tega, ki trepeče tukaj pred njim, toda ve, da ga smrt ne bo, in ve, da Mijat osedlava konja. Še nekoč je Mijat sedel kobilu, samo da je bil sneg in božič... Bežal je, da ne bi videl, kako sin poslednjič odhaja iz očeteve hiše, prav tistega dne, ko se je tudi bogu rodil sin, pa mu ni bil sin. Tudi njega je drugi naredil za očeta... A kaj naj on stori pred tem, katerega je to noč drugi naredil za očeta, njega za deda, in neki opomin kali zavest, ki je že tako motna in ni zmožna nobene odločitve. Zdi se mu, da malo manjka, pa bi se bil Djordje razjokal. Ve, zaradi opomina čuti vse jasneje, da ne more nikamor pobegniti, da ga ne more pustiti takega, zakaj tudi tak je njegova kri. Vzame ga v oči, kakor da ga vidi prvokrat. Ne verjame sam sebi. Kako naj prizna, kako naj reče: jaz sem te rodil jalovega. Ne verjame porazu.

Mijat hoče zavpiti, da je kobila osedlana; pa ju vidi, kako sta onemogla in kako si molče stojita nasproti; v začudenju se mu odprejo usta in žvižganje pobegne vanje, kuščar v luknjo.

Zdaniło se je. Za jeseni sonce pržiuga spodnji rob neba. Ozek, rahel žarek ostane na Djordjevem obrazu. Zamíži in se domisli, da nekoč čaka. Da mu oče reče. Zasučje se: kakor da sliši jok. Še bolj obnemore.

Ačim razume.

„... Sinko, naj nam živi dolgo in srečno!“ se iztrga iz njega, nagiblje se, da ga objame; Djordju se širijo oči kakor od prepadenosti, ves obraz mu je v žarku mladega sonca. Ačim pomolči in nadaljuje: „Živel sem samo, da dočakam ta dan,“ čeljust se mu trese, grlo se mu zaliva, in zakliče: „Mijat, pripelji kobilu, da grem po blagoslovljeno vodo in ime za vnuka!... v samostan!“

„Srečno, srečno!“ veselo vzklika Mijat in pomaga Ačimu, da se povzpne v sedlo.

Djordje sanjaje gleda za očedom, ki odhaja na beli kobilu.

„Vidiš, ti nesreča, kaj je rodila moja hči? Zini kaj, če si upaš!“ mu boljši Milunka v obraz; Djordje skrušeno molči. „Bilo je, pa je minilo. Zdaj pa mi poljubi roko!“ in pomoli mu jo, moko in nagubano.

Djordje jo poljubi brez odpora v sebi.

„Ali ga lahko vidim?“ šepče.

„Ne moreš še, dokler Roza ne opravi s Simko... Ampak da veš: celi ti je! In uho ima kepasto, kakor ti. Gledam ga in pravim: razen čudi naj ti da bog vse po očetu.“

„Moram ga videti.“

„Saj sem ti rekla, da ne moreš.“

„Moram ga videti!“ Glas mu iznenada postane trden in rezek. Od moči, ki se mu je povmila. Odločno se odpravi proti hiši.

Milunka ga dohiti in razširi roke pred vrati:

„Sramota je!“

„Čeprav!“ jo odriva.

„Nikar zdaj, uho ima kepasto kakor ti.“

„In kaj še?“

„Tudi čelo.“

„Kakšno ima?“

Gozdovi vabijo

Blíža se prijetni čas taborenja in marsikdo se bo raje odločil za prijetne gozdne predele kot pa za vroče morje. Če si izberemo prostor ob vodi, ki je primerna za udobno plavanje, bomo imeli res več prijetnosti kot ob morju. Gozdovi nam nudijo svojevrstven užitek, obenem pa nam nalagajo razne preventivne ukrepe.

Kakor je prijeten in za telo ugoden hlad senčnatih gozdov, moramo paziti na vlago senčnatih dolin, zlasti ob potokih. Za taborišče si zato izberemo suho rahlo dvignjeno mesto. Pazimo na primerno pitno vodo, če nočemo, da nam ne bodo neprijetnosti v žlešču že prve dni pokvarile taborjenje. Najboljše je mesto, kjer imamo z malo spremembo na razpolago dovolj sonca in sence.

Zdaj pa si oglejmo nekaj nevarnosti, ki nam pretijo v gozdovih. Na sprehodih v gozdu je potrebno, da gledamo kam stopamo, kadar pa se prerivamo skozi poraščene predele, je dobro, da s palico večkrat udarimo pred seboj, tako da bi prepadili kače. Če se na takih terenih dalj časa zadržujemo, kot je to vedno pri taborjenju, imejmo s seboj zaščitni serum proti kačjemu ugrizu, lahko pa tudi ranjeno mesto iztisnemo, dobro ga je celo narezati, da bolj krvavi, nad ugrizom nogo prevezemo, da pride strup čim počasneje v krvni obtok, rano namažimo s kalijevim permanganom, da oksidira strup. Bolnik naj ne hodi sam, ampak ga odnesimo ali prepeljimo na mesto injiciranja seruma in nato dalje v bolnico.

Druga nevarnost v gozdovih so strupene gobe. Neznanih »novih« gob nikar ne uživamo, preden ne vprašamo zanesljivega strokovnjaka. Tudi neznanih jagod, ki jih najdemo na svojih sprehodih, ne jejmo, niti se z njimi ne igramo. Predvsem se pa izogibajmo za grah debelih, temno modrih mehkih jagod, ki rastejo na dvajset do trideset centimetrov visokih zelenih listnatih rastlinah *Atropa belladonnae*. Že nekaj teh jagod lahko povzroči smrt, zato jih nikar ne prijemajmo niti v roke, ker že sok lahko škoduje.

Še ena nevarnost je v gozdu, ki pa smo jo spoznali šele v zadnjem času. To so klopi.

Vsako leto zbolijo precej ljudi, mladih in starejših, za seroznim meningoencefalitisom, to je za negojnim vnetjem možganske mreže in samih možgan. To obolenje povzročajo virusi, ki jih prenesejo v naše telo klopi. Pri teh bolnikih lahko ugotovimo, da so pred kakim tednom delali, se sprehajali ali pa ležali v gozdu. Doma so potem našli klope, ali pa jih odkrije šele preiskava v bolnici. Ta meningitis ni tako hude narave kot epidemični (nalezljivi), smrtnih žrtev je pri njem precej manj, bolezen pa je neprijetna, ker se vleče dolgo s hudimi glavoboli. Seveda lahko pride v težjih primerih tudi do ohranitev. Tovrstnemu obolenju se lahko izognemo s tem, da klopa s kože čim prej odstranimo. Izogibati se moramo torej klopotov, ne pa gozdov. Ta rešitev temelji na dejstvu, da klopi prve dni sesanja še ne spuste v naš organizem zadostne količine virusov. Dobro bi se bilo torej držati sledečih navodil. Pri dolgih sprehodih v gozdu večkrat preglejmo roke in noge, če se ni nanje morda že naselil kak klop. Če se še ni zajedel v kožo, ga uničimo. Če pa so klopi že zarili v kožo, jih odstranimo s tem, da se jih dotaknemo z vročo iglo, v nujnem primeru lahko uporabimo za to tudi še vročo vžgalico. Dobre so tudi stare metode polivanja klopa z oljem ali bencinom. Vsi ti trije načini povzročajo, da klop sam odpade. Če pa ga skušamo s silo odtrgati, bo glavica ostala v koži. S tem stvari seveda nismo rešili, kajti tudi, če ta klop ne nosi virusov meningitisa, bomo doživeli to neprijetnost, da se nam bo klopova glavica v koži zagnojila in šele po zagnojitvi izpadla.

NASVETI

● Svetle klobučevinaste klobučke čistite z zmečkanim svilenim papirjem.

● Obleke iz modrega volnena blaga lahko osvežite tako, da jih skrtučite z blago mešanico tople vode in salmijaka, nato pa zlikate z mokro krpo.

● Da je mesna juha čista, ji dodajte pri kuhanju jajčno lupino.

● Nakit iz slonove kosti najlepše očistite z limoninim sokom, ki ga razredčite s slano vodo.

● Nakit iz koral operite v hladni milnici, nato pa potopite v olje, pomešano z moko in terpentinom (četrtnina dela moke).

● Če želite toplo pecivo ali kruh lepo narezati, uporabite tanek nož, ga pred vsakim urrezom pomočite v vrelo vodo in zbršite.

● Madeže na preprogi očistite z vodo, ki ste ji dodali nekoliko amoniaka (kavino žličko na skodelico vode) in potem izprali s čisto vodo. Kajpak pred čiščenjem preprogo skrtučite.

Še ena nevarnost preti v gozdovih nepredvidnežem. Če se pri podiranju dreves ne odstranimo v primerno daljavo, se nam lahko zgodi, da nas podere hlod. Zato ne bodimo preveč radovedni in ne glejmo podiranja preveč od blizu.

Če bomo upoštevali navedena opozorila, nam bodo gozdovi še naprej ostali vir veselja, utrjevanja telesa in odpočitka.

Domače nezgode

Kdo bi si mislil, da tudi doma preži na otroke nešteto nevarnosti: električna stikala, vogali preprog, kopalnica. Kdo ve, koliko odstotkov otrok do 4. leta umre za posledicami nezgod, ki so se pripetile v domačem okolju. S podobnimi ukrepi bi se jih večina dala preprečiti:

1. Okna in balkoni so huda skušnjava za male plezalce. Da ne bodo mogli pasti na dvorišče, pribijte na okno ali balkon močno, dovolj visoko leseno ograjo.

2. Plinski kuhalniki jih vabijo s pisanim plamenom in mičnimi pipicami. Koliko se jih je že opeklo ali zastropilo! Pred kuhalnik pritrđite močan zaslon, preko katerega drobni prstki ne bodo mogli seči. Ključ za zapiranje plina pa namestite zelo visoko.

3. Luknjice v električnih pušah na steni so velika skušnjava. Mali raziskovalec skuša vanje vtakniti prstek ali kak predmet. Če puša ni vgrajena dovolj visoko, da je otrok ne bi mogel doseči, zamašite luknjico z dovolj trdnimi zamaški.

4. Kolikokrat se mladi hodoc spotalne ob vogal preproge, ki se viha! Vogali bodo spet ravni, če jim boste na spodnjo stran prilepili dovolj velik kos penaste gume. Pomaga tudi kovinski trikotnik za vsak vogal; imeti mora luknjice, da ga lahko prišijete k preprogi.

5. Vrh stopnic je silno priljubljen kraj za igre. Padci po stopnicah imajo navadno hušje posledice kot padci na ravnem. Zato pač ogradite vsako ploščad na stopnišču, dokler tekajo po hiši samosrajčniki.

6. Skušnjav v kuhinji so krive dobrote in lisoč posod in priprav. Vžgalice spravljajte na čim višji prostor. Posodo, nože in ves pribor imejte vedno lepo pospravljene in zaklenjene v omari, jedi v shrambi.

7. Praški, tablete in stekleničke v omari za zdravila se kar ponujajo za poskušnjo. Do hudih zastropljenj ne bo moglo priti, če boste res vsa zdravila pospravili v omarico, to pa obesili v višino, ki je mali sladkosnednež ne bo mogel doseči.

8. V kopalnici bi se nadobudnež utegnil urezati in zastropiti. Tudi tu zaprite v police ali v škatle vse steklenice z nevarnimi tekočinami.

Poskusite

VZHAJANI CMOKI

Kvas: 1 dkg kvasa, 1 dkg sladkorja 1 šeststinka 1 mleka, dva dekagrama moke. Testo: pol kg moke, 1 osminka 1 mleka, 1 rumenjaki, 1 jajce, 4 dkg sladkorja, sol, limonina lupinica, 8 dkg surovega masla; 20 dkg marmelade, 10 dekagramov surovega masla za zabelo, orehi ali mak, 3 dkg sladkorja.

Pogreto moko zmešamo z vzhajanim kvasom in metanico mlačnega mleka, v katerem smo raztopili sladkor, sol, maslo ter mu dodali še seseklane limonine lupinice, rumenjaki in jajce. Testo stepamo, da se loči od kuhalnice in dela mehurje. Biti mora precej gosto. Vzhaja naj približno eno uro. Nato z žlico zajemamo žličnike, različimo vsakega s prsti, mu denemo v sredino marmelado in ga izoblikujemo v cmok. Cmoke denemo vzhajati pokrite na pomokani deski. Vzhajane denemo v kozlico s soljenim krompom. Kuhamo pokrite 3 minute, nato jih obrnemo in kuhamo še 4 minute. Ko so skuhanj, jih pobereemo takoj iz vode in prebademo vsakega z vilicami. Pred serviranjem jih potresemo z zmelitim makom ali z zmelitimi orehi in s sladkorjem. Zabelimo jih z maslom.

„Kakor je tvoje, no. Beži, nikar se ne sramoti pred Nemkom Gospodar si.“

Otrok zajoče.

Djordju zahrumi po rebrih. Okorno odide ven in sede na stopnice iz belega kamna. Kepasto uho, pomisli in potiplje svoje, tiplje tudi čelo. Kakšno je? Na čelo se mu spuščajo ostri in gosti lasje. Nejasna slutnja o nečem, česar nikakor ne more dognati, blodi po njem in se izgublja v praznini, ki jo je pustila noč za seboj.

Vlažni tlak se svetlika, pisan od listja in sonca. Kakih deset rumenih račič prišepa do njegovih nog. Drobno čivkajo, kljuvajo travo iz tlaka in se podijo pred njim. Vsako jutro jih je Simka hranila na tem kraju. Sliši: otrok se joče. Joče, kaplja v njem, prebitem in fujem samemu sebi, zoprnem in pustem, v očeh pa se zibljejo razvrščeni jeseni, bleščeci od rose v zgodnjem soncu, zibljejo se hiše in zgradbe in ves nered njegovega bogastva. Pa se joči, ti kepasto ušesce, in moje čelo.

„Pojdi kam drugam. Ni lepo, da te ljudje vidijo, kako sedi na stopnicah,“ govori Milunka, medtem ko gre mimo njega. „Po Simki pa nič ne vprašaj,“ vrli glavo. „Komaj da je ostala živa,“ doda in odhiti po opravku.

Ne more misliti o ženi. Toda ti ljudje, ki bodo prihajali, ti Prerovčani, kaj mu bodo? Kako jih bo gledal? Kaj jim poreče? Ko bi ne bilo tistega, ki se joče, bi za zmerom pobegnil iz Prerovega. In zgrbi se vase, zmanjša se in slišne v kepo okoli otroškega joka v sobi za njegovim hrbtom.

... Po petnajstih letih prvič prihaja v samostan. Stoji v gabrovi senci, pod njim zeleno in zveneče teče rečica. Travnik je z majem obkolil in stisnil starí kamnití zid, že leta luknjičav in oglođan, ki se trudno plazi okoli samostana in nočišča. Jata krotkih golobov prhne izza zi-

dov kvišku, se razsuje po nebu, ki ga seče križ in poglablja svinčeni gomolj vrh kupole, pa poševno spet pada za zid.

Nima kam, mora, in Ačim požene kobilu skozi prvirta vhodna vrata, čeprav ve, da se s konjem ne sme noter. Edino s tem lahko zdaj pokaže, da se do menihov in predstojnika Metodija ni spremenil. Žene kobilu prav do samostanskih vrat, medtem ko menih teče k njemu in preplašeno maha z rokami.

Razjaha, pomoli vajeti osuplemu menihu, ki se križa, obrnjen proti cerkvenim vratom, šepetaje:

„Samo Turki so prihajali do tod na konju. Samo nekristjani so...“

„Priveži ga k lipi!“ reče Ačim zaničljivo, tako zavoljo besed kakor zavoljo njegovih sivih cap, ki visijo v čopih. „Kje so fisti, ki dajejo blagoslovljeno vodo? Vnuk se mi je rodil.“

Menih zmeden zgrabi za vajeti in vleče belo kobilu k lipi. Iz poslopja se je pokazalo nekaj brad in halj, k njemu gredo.

„Prišel sem po blagoslovljeno vodo. Vnuk se mi je rodil!“ vpije Ačim, da bi ga slišal tudi Metodije, ki iz dolge sobe na pomolih v nočišču počasi kima z glavo, in Ačim ne ve, ali ga pozdravlja, ali se čudi, ali se veseli zmage, ker je njegov nasprotnik prišel v cerkev.

Potem, ko se je z imenom in blagoslovljeno vodo povzpел na kobilu, jo takoj od zida požene v blag dir, zibaje se, komaj držeč se v sedlu. Pred vasjo obstane. Kako boš šel skozi vas? Vsi vedo. Lahko bi šel naokoli po polju in samo mimo nekaj hiš. Nočem. Zaradi onega nesrečneža. Zdaj ga ne sme zapustiti. Kazen. Danes mora biti z njim. Napoti se po najdaljši poti, skozi vas do doma. Da se vsem pokaže in da ga vsi vidijo.

Kobila kima z glavo in z lahkim korakom stopa po

beli poti v mladih, mirnih sencah drevja. Ačim se maje v sedlu, sonce in sence prehajajo čezenj. Namrščen je, vse ga boli, toda ko sliši, kako mu kmetje kličejo z dvorišč „Naj ti bo živo, očka Ačim!“, odpre usta in se misli zasmejati in misli, kako nihče ne reče „naj ti bo vnuk srečen“. „Naj ti bo živo“ se reče za tele in žrebe, kadar pa se rodi človek, kadar se rodi vnuk Ačimu Katiću, se česlita drugače. Vsi vedo, bije v njem po taktu kobilnega koraka. Ošvrnil bi jo in zdirjal mimo, da ne bi slišal Prerovčanov, kako vsi vedo, toda noče jim pokazati, kaj mu je v duši, noče zaradi Djordja, pa spusti vajeti, da bo jahanje skozi vas to jutro kar najdalj trajalo, da bodo vsi videli, kako se vrača iz samostana z blagoslovljeno vodo, in vsakemu, ki ga vidi, zakliče: „Vnuk se mi je rodil! Pridi z vso hišo na gostijo!“

„Slišal sem, kako se joče. Govornik bo kakor ti!“ se smeje Mijat in odpira vhodna vrata.

Ačim se zagleda vanj: ali se mu posmehuje ali govori odkritosrčno? Ne posmehuje se, Ačim bi mu hotel s čim odgovoriti, razžalosti se tudi nad hlapcem, ta pa stopi k njemu, prime kobilu za naglavje in jo ustavi:

„Očka Ačim, prišel je dan, da se tudi jaz razveselim,“ začne vznemirjeno. „Zvest sem ti deset let. Služim tebi in tvoji hiši, niti beliča nisem ukradel, pesem sem ti zložil, glasujem zate, pripravljen sem umreti zate in za našo stranko...“

„Kaj bi hotel?“ gleda Djordja, ki še vedno sedi na stopnicah, in jaha naprej proti njemu.

„Tvojemu vnuku se ne bo poznalo, če meni daste nekaj arov od velikega slivnjaka. Tam bi si naredil hišico, pa bi si našel ženo, da se tudi meni tako zajoče.“ Mijat hodi zraven kobile, glavo je obrnil kvišku k Ačimu.

(Nadaljevanje sledi)

Lojze Krakar:

Auschwitz

Tu se je smrt utrudila do smrti
in uresničil biblijski pekel.
Tu je zločin dobil sloves obrti
in milijone duš premlal v pepel.
Zdaj tu ostal je le še veter in travni
in zemlja in nebo. In pod večer
se nad grobovi v zvezdnati daljavi
prižgo milijoni lučk za večni mir.

Tu je vrvelo velemesto nagih,
brezimihih sužnjevi, ki nekoč od tod
odšli graditi bi slavoloke zmage
in čez ves novi svet krvavo pot.
Zato zemljan, ki sem pogledat pride
petero žrel ugaslega pekla,
zagleda v duhu strašne piramide
in zlate templje novega boga.

In zopet bi poef, naivni dninar,
najet slavil zločinca in zločin
in cinično oznanjal zgodovinar
prastaro laž iz novih zgodovin.
A za milijone teh, katerih klefve
še zmeraj tu kot črn oblak visi,
bi vedel le ta gluhonemi veter
in ta prekleta zemlja, ki molči.

Pijan od groze klel sem zgodovino
na tem največjem grobu vseh grobov,
jo klel, ker je uničila svet zločinov
v imenu norih gesel in bogov,
preklel sem piramide in svetišča,
to laž o veličini — in vse nje,
ki so nadutost, kri in pogorišča
krsili za omiko te zemlje.

Ne, laž je Cezar, laž vse epopejel
Resnica je neskončno bliže: tu.
O, naj prihodnost naših dni ne šteje
v življenjske dni človeškega rodu!
Najvišja veličina in resnica,
ki v njih sem videl in zaznal jo sam,
je v strašnem molku strašnega Auschwitza
in v hrabrosti, da te je tega — sram.

Nekje v Gurah, med Št. Iljem in Bilčov-
sem, sem na poti vprašal za kmeta, čigar
družino sem želel obiskati. Avto je obstal
tik ob stari ženi, ki je imela obraz kmečke
trpinke: zgaran, naguban, suhljat. Toda oči,
oči so bile živahne, svetle, še malo ne ža-
lostne, in na moje vprašanje je odgovorila
v zvanečem, čistem slovenskem jeziku. Nad
tem še nisem bil začuden — vse je v tistem
kraju pozdravljalo „Dober dan“ — bolj me
je presenetila njena očitna želja, da bi se
zadržala z menoj v pomenu. Podrobneje
se je namreč zanimala, od kod prihajam
in kam me vodi pot. Brez ovinkov sem ji
povedal, da se zanimam za prosvetne raz-
mere med koroškimi Slovenci, za njihove
kulturne prireditve in za to, koliko govori-
jo slovensko. Čeprav je bila žena na videz
preprosta, je kljub svojim letom kazala ne
le dober spomin, temveč tudi bistrega du-
ha. Stopila je v avto, da smo zavili na
stransko pot, nato pa naju je s spremlje-
valcem brez posebnega vprašanja povabila
v hišo. To je bil njen dom, dom njene dru-
žine.

Vse je vonjalo po domačnosti. V tej hi-
ši se desetletja ni mnogo spremenilo, sem
pomislil. Skozi okna sem videl prijetno go-
spodarsko poslopje, na dvorišču traktor in
motorno kolo. Toda to sem videl le mimo-
grede. Že v samo hišo sem stopil ves pre-
sunjen zaradi pogleda, ki se mi je nudi-
l nekaj trenutkov, preden smo zavili na stran-
sko pot.

Bila je zgodnja popoldanska ura in glo-
boko pod nami je ležal Rož z Dravo v si-
jajni sončni luči. — Stena Karavank je moč-

no poudarjala dolino, ki sem jo videl že
mnogokrat, a še nikdar v takšni igrivi barvi
svetlobe, polno umirjenih, pastelnih tonov
nastajajoče pomladi. Zemlja je dihala. Di-
hala je tako kot pri nas, ko se prvič nemir-
no zganejo korenine, ko leži nad vsem svet-
tom topel dih pričakovanja.

Žena je opazila, da me je prevzela le-
pa pokrajina, ter je — medtem je bil že
na mizi prigrizek — pripomnila:

„Gospod, vi imate pa radi Koroško!“

Oba sva se nasmehnila, nemara v isti mi-
sli, nato pa so v veliko sobo začeli prihajati
domači: sin s snaho, oba pri štiridesetih,
prišlo je še nekaj otrok, domačih in iz
sosesčine. Bilo nas je kar precej. V začetku
smo se vedli zadržano, toda slovenska be-
seda nas je združila. In medtem ko so
ljudje iz sobe odhajali in prihajali spet v
hišo, kajti vsakdanja opravila v kmečki hi-
ši se ne morejo ustaviti, se je med tistimi,
ki smo ostali za mizo, razvil pogovor o
življenju našega človeka na Koroškem. Go-
vorila je naša žena, pa snaha, oglasil se
je tudi sin...

„Kako živite?“

„Ni, da bi se pritoževali,“ je rekla naša
gostiteljica, „kar se liče samega življenja,

je zdaj bolje, kot je bilo pred vojno. Mi
se največ bavimo s kmetijstvom. Delamo
na zemlji. Ta nam daje glavni kruh, kajti
večina Slovencev je kmečkih ljudi. Neka-
teri hodijo tudi v tovarno, ali imajo razne
službe, toda ti se kmalu začnejo štet med
Nemce. Motorizacija se je na Koroškem
zelo razširila, že vsak pob ima svoj motor
in potem se prevažajo iz kraja v kraj ter
pozabljajo na vse drugo.“

„Na kaj pozabljajo?“

Odgovoril je sin.

„Na stare šege in navade, na to, kakš-
nega rodu so. Brezbrižni so do jezika. Vse-
eno mu je, kako govori. Doma ne sprego-
vori nemške besede, na cesti pa se vede,
kot bi še nikoli ne slišal slovenskega jezi-
ka. Tako je marsikje pri mlajšem rodu, ki
ničesar ne ve o plebiscitu, o narodnosti, o
minuli vojni.“

Stara žena ni bila videti zadovoljna s
tem odgovorom, zato je posegla v razgo-
vor:

„Gospod si bo mislil, da na Koroškem
nihče več ne žinja po naše.“

Nasmehnil sem se, rekoč, da želim ve-
diti, kako je s slovenskimi šolami in s pro-
svetnim delom med ljudmi.

Oglasil se je sin:

„O tem najbrž veste več kot mi. Prav-
zaprav je s koroškimi šolami tako. Dokler
je bila obvezna dvojezična šola, je bilo za

odgovor. Spet je govorila simpatična sna-
ha, z velikimi, rjavimi očmi. „Samo Sloven-
ska prosvetna zveza ima okrog 30 društev.
Petje in igre ter druge kulturne prireditve
nam niso kot drugod samo v razvedrilo,
ampak nam prav pomagajo, da se držimo
pokonci. Zato tudi država društev nič ne
podpira, samo davke pobira. To je vse.“

„Radi igrate in poje?“

„Če le priložnost nanese. Seveda ni več
tako, kot je bilo v prejšnjih časih. Toda pe-
sem na Koroškem ne bo izumrla. Zvedela
sem, da se pripravljajo naši pevci, da pri-
dejo gostovat v Jugoslavijo. Tja gredo vsi
radi. Seveda, ko smo pa vsi iste krvi.“

Minila je ura, nagibala se je že druga,
moj obisk pa še ni bil pri kraju. Moral sem
se oprstiti, saj sem se tu ustavil le mimo-
grede.

„Pa menda že ne greste? Radi se pogo-
varjamo z domačimi ljudmi,“ je spregovo-
rila stara gospodinja. „Ostanite še!“

Obljubil sem, da še pridem, če bo le mo-
goče.

Segali smo si v roke in nato so vsi sto-
pili z menoj pred hišo. Gledali smo na Rož
in Dravo. Dolina se je medtem nekoliko
zastrla s komaj vidno tenčico megle, Drava
pa je postala čisto srebrna, deviški pas
speče lepote.

Preden sem stopil v avto, je mlada pa-
stirica v rdeči janki in z dolgima kitama

Koroške poti:

Srebro in pastirica

nas mnogo boljše. Otroci so se naučili že
v šoli nekaj slovenskega branja in pisanja.
Toda slovenski pouk je bil tu na Koroškem
nekaterim vedno kot trn v peti. Kaj so po-
tem napravili, že veste. Toliko časa so go-
nili svoje, da se nemški otroci prisilno uče
slovenščine, gnali so veliko propagando
proti slovenskemu pouku, tako da so pre-
strašili veliko staršev in otrok. Zdaj se jih
v šoli malo uči slovenščine...“

„Ne vemo, koliko jih je,“ je rekla snaha,
„ki se slovenski učijo. A zato nas še ni nič
manj Slovencev. Saj veste, da vsak pritisk
rodi odpor. Naši otroci zato doma berejo
slovensko, koroške liste, pa tudi Mohorjeve
knjige in sploh vse, kar jim pride v roke.
Tako jih učim. Moji otroci bodo ostali Slo-
venci.“

V našem pogovoru je bilo nekaj praznič-
nega. Ko so govorili o sebi, so bili samo-
zavestni, čeprav kritični, in o kakem malo-
dušju nisem opazil sledu.

Iz kmečke peči ali iz kuhinje se je raz-
širil prijeten vonj. Pekli so počasi.

„Slišal sem, da je pri vas prosvetno dru-
štvo.“

„Slovenskih prosvetnih društev je na Ko-
roškem še kar lepo število,“ sem prejel v

vodila napajati živino. Radovedno se je
ozrla tja, kjer je stal neznan človek in
strmel na Rož. Bila je iz druge hiše: moj
pogled je bil menda tako vesel, da se je
nasmehnila še ona in zvonko pozdravila:
„Dober večer...“

Iz njenega glasu, iz njenega bitja, iz nje-
ne postave, je žarela mladost. Kar sem na
Koroškem doživel grenkega, mi je pozneje
razvedril spomin na ta lepi slovenski po-
zdrav.

Avto je brzel proti Celovcu, v dolino...
Počasi je padal mrak.

FRANCE NOVŠAK

»Delo«, 1. 5. 1961, Ljubljana

JUAN FERRAGUT:

Usodni dežnik

Kakor na kraju vsega pride smrt, in kakor
sploh vsaka stvar pride ob svojem času, ta-
ko je končno privozil tudi tramvaj, na kate-
rega je don Agapito že tri četrt ure čakal
sredi najhujšega naliva.

Komaj je voz obstal, je don Agapito po-
mislil tisto enostavno stvar: »Zaprli bom de-
žnik in vstopil...« Ni težko reči: zaprli bom
dežnik! To rečejo mnogi. Toda zapreti dežnik,
kadar se človeku zahoče, to je užitek, ki je
prihranjen le izbrancem. Pričakovati, da bo
dežnik služil svojemu namenu v najprimer-
nejšem trenutku, to pa je že sploh prevelika
zahteva. Don Agapito je bil nepotrpežljiv in
pregrešen možakar. Njegov dežnik mu je od-
povedal pokorščino. Svoje glavo, tog in nezno-
sen, z zadržanjem stičnega fanatika, je klju-
boval vsem sunkom, prigovarjanjem in na-
kanam svojega lastnika, bil je gluha za vse
prošnje, psovke in potege. Upiral se je kot
slepa mula.

Tramvaj je odpeljal brez don Agapita, ki
je peš krenil za njim. Njegova borba z de-
žnikom, slikovita in dramatična, se je nada-
ljevala. Ubogi človek je pritiskal, udarjal,
stokal, zmerjal, klel, se posluževal surove si-
le in zdrave človeške logike, dovoljenih in

nedovoljenih prijemov, zaposlil je vse mišice
in živce... vse zaman! Nestor v njegovih
rokah se je brezčutno zoperstavljal, ponosno
je širil svojo črno, bleščajočo se kupolo proti
nebu, s katerega je lilo kot na resnično ba-
zaltno kupolo.

Končno je don Agapito kot pametnejši od-
nehal. Dežnik ga je čisto zdelal, nadvladal
in osmešil. Zato je naredil z njim isto, kot
narede ljudje s svojimi nemarnimi, debelo-
glavimi služkinjami: čisto enostavno ga je
postavil na sredo ceste. Toda že je stal pred
njim policaj in mu zagrozil:

»Prepovedano je odmetavati stvari po jav-
nih cestah. Nemudoma poberite ta dežnik!«

Don Agapito je ubogal. Hotel se je zateči
v kavarno, toda z odprtim dežnikom se ni
mogel zrinuti skozi vhod. Poklical je taksija,
a prekleti dežnik spet nikakor ni šel skozi
ozka vrata v vozilo.

Ves iz sebe je hodil kar na slepo. Še tri-
krat se je skušal iznebiti svojega mučitelja,
a vsakič mu ga je kak uslužen mimooidoči ta-
koj podal nazaj v roke, nakar se je moral
še zahvaljevati! Vrgel ga je v neko vežo, a
ni še storil treh korakov, že se je prikazala
neka stara zoprnica: »Hej, ti črnosuknjari!

Poberi svojo marelo, da mi ne ponesnažiš hi-
še, umazanec stari!«

Ure so tekale. Ali naj gre domov? Le če-
mu? Saj z dežnikom ne bo mogel iti po stop-
nišču. Vstopil je na glavno pošto, a vratar
ga je takoj opozoril: »Cabalero, zaprite de-
žnik!«

»Kako rad bi to storil!« je zarenčal pre-
de in se spet prepustil ulicam. Hotel ga je
pustiti v cerkvi, a neka stara terciarka se
je grozila: »Zaboga! Ali ne veste, da prina-
ša nesrečo, če stojite z odprtim dežnikom pod
streho.«

Ob desetih zvečer je že dirjal po Madridu
kot obseden, suženj tega prekletega dežnika.
Nenadoma ga je prešinila junaška odločitev:
prepričan, da se ne more iznebiti svojega
mučitelja, je zdrvel na nadvoz čez ulico Se-
govia, z enim skokom je bil na ograji in se
vrgel v praznino... Toda zgodil se je čudež.
Zrak se je uprl ob dežnik, ki je kot padalo
v elegantnih zavojih prinesel don Agapita
na zemljo, kjer je varno pristal. Po nekaj
neizrečeno razburljivih trenutkih se je don
Agapito postavil na noge sredi ulice Segovia,
oklepajoč se dežnika bolj kot kdaj prej.

In tako potem vse življenje... Pod vtisom
skoka čez most se je don Agapito zamračil
um in sedaj že več let živi v zavodu za du-
ševne bolezni. Nesrečnik od zore do mraka
koraka po temačnem dvorišču in zagrizeno
poskuša zapreti nevidni, zanj tako usodni
dežnik...

Ni nespametno...

● Kdor stori napako in se ne poboljša, ta
leže ravna narobe.

● Nerodno je za nespametne, da o pametnih
stvarih mislijo, da so nespametne.

● Redkokdaj sreča človeka, ki bi bil sposo-
ben spoznati svoje napake in to priznati tudi
sebi.

● Z življenjskimi močmi je tako kakor z vi-
nom: če jih preveč uživamo, se hitro potrošijo.

● Spoštovanje brez oblike je klečeplastvo.
previdnost brez oblike je plačnost, junaštvo brez
oblike je upor in odkritosrčnost brez oblike je
grobost.

● Kdor hitro obljublja, še hitreje pozablja.

● Čeprav bi bile ženske iz stekla, bi bile
neprozorne.

● Marsikdaj stane sreča več, kakor nam pri-
naša.

● Celo osel v mladosti obeta, da bo kaj iz
njega.

● Če hočeš koga spoznati, mu daj moči.

● Hudi jezik je edini predmet, ki se, če je
stalo v rabi, še bolj ostri.

● Neumnosti ne gre zaničevati. Kdaj pa kdaj
je najpametnejše, narediti se neumnega.

● Tragedija življenja je manj v tem, kar ljud-
je trpijo, pač pa v tem, kar zamudijo.

● Dober spomin je velik dar. Kdor pa lahko
kaj pozabi, je še boljše.

● Nekateri ljudje so tako hinavski, da ne mi-
slijo niti nasprotnega od tega, kar govorijo.

● Prav spozna človeka šele tedaj, če moraš
z njim deliti dedščino.

● Tako imenovani „dobri stari časi“ so pro-
izvod slabega spomina in bujne fantazije.

● Majhne bede v življenju nam včasih pri-
pomorejo prek velike revščine.

● Noben junak ni vseh 24 ur dneva vreden
tega imena.

● Mnogo pridobi v življenju, kdor napake,
iz katerih se lahko uči, stori kar moč zgoj.

● Ideali so kakor zvezde: doseči jih ni mo-
goče, pač pa se po njih uravnavali.

ŠPORTNI Vesnik ŠPORTNI Vesnik

NOGOMET:

Jugoslavija zgubila proti Madžarski

V štirih ekipah sta se zadnjo soboto in nedeljo pomerili Jugoslavija in Madžarska, državni reprezentanci obeh držav pa sta hkrati igrali svojo jubilejno deseto tekmo po vojni. Jugoslovanski nogometaši pri teh srečanjih niso imeli preveč sreče in so le pri mladincih odločili v svojo korist z rezultatom 2:1. B-moštvu sta se razšli z rezultatom 5:1 za Madžarsko, ekipi juniorjev sta igrali neodločeno 1:1, tekma državnih reprezentanc pa se je končala po deloma lepi igri s končno zmago Madžarov v višini 4:2.

Št. Janž — Fellach 4:3

Nogometaši iz Št. Janža v Rožu so v nedeljo igrali proti ekipi Fellach in dosegli lep uspeh proti moštvu, ki spada med najboljše

v tej skupini. Tekma se je namreč končala z rezultatom 4:3 za mlado enajstoroico iz Št. Janža.

Divjanje v dunajskem stadionu

Pri polfinalni tekmi za evropski pokal med dunajskim Rapidom in lizbonskim moštvom Benfica je prišlo do divjaških izgredeov s strani gledalcev, ki so kratko pred koncem igre, ko dunajsko moštvo ni imelo več izgleda, da bi se kvalificiralo v finale, navlili na igrišče in se začeli pretepsti s policijo. 17 policajev je bilo ranjenih, materialna škoda, ki so jo povzročili na napravah stadiona, pa je ogromna. Sodnik je zaradi teh dogodkov v predzadnji minuti prekinil tekmo, katere rezultat se glasi 1:1, ker pa je imelo lizbonsko moštvo že od zadnje tekme 3 gole prednosti, se je kvalificiralo v finale.

KOŠARKA:

Sovjetska zveza spet evropski prvak

Po desetih dneh je bilo v Beogradu zaključeno letošnje evropsko prvenstvo, pri katerem je bilo tako v predtekmovanih kakor že posebej v finalnih srečanjih videti izredno lepe igre. Največje zanimanje pa je razumljivo vzbudila tekma za prvi dve mesti med ekipama Jugoslavije in Sovjetske zveze, ki se je pred 10.000 gledalci zaključila z rezultatom 60:53 za Sovjetsko zvezo, ki si je s tem ponovno priborila naslov evropskega prvaka. Za Jugoslavijo pa je drugo mesto med najboljšimi ekipami Evrope vsekakor največji uspeh, ki ga je dosegla doslej.

Tretje mesto si je priborila Bolgarija z zmago nad Francijo, ki je s tem zasedla 4. mesto; peta je bila Češkoslovaška, šesta Madžarska, sedma Romunija, osma Belgija, deveta Poljska in deseta Turčija.

Najboljši strelec je bil Jugoslovan Korač, ki je dosegel 204 koše.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nala — 10.10 Za gospodinjico — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Nedelja, 14. 5.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Za materinski dan — 11.00 Koncert na prosim — 12.45 Gledališka ogledala — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nala — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Pozdrav nala — 18.00 Zivljenje za dunajsko operalo — 19.00 Sport — 21.30 Zabavna glasba.

Ponedeljek, 15. 5.: 7.55 Gospodarske vesti — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kaliček — 18.25 Za Vas? — Za vse! — 20.15 Čitalni in razumeli — 20.30 Za materinski dan.

Torek, 16. 5.: 8.00 Godba na pihala — 8.10 Resna glasba — 14.45 Oddaja mladinskega referata — 15.30 Komorna glasba — 18.00 Mesec dni deželne politike — 19.00 Štrik iz Amerike — 20.15 "Usode v naših rokah", radijska igra — 21.10 V španskem ritmu.

Sreda, 17. 5.: 8.00 Godba na pihala — 8.15 Resna glasba — 15.00 Glasba za mladino — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Ljudska glasba — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Orkestralni koncert.

Cetrtek, 18. 5.: 8.00 Godba na pihala — 8.10 Resna glasba — 13.05 Mladina igra — 13.30 Španske melodije — 14.45 Ura pesmi — 15.45 Korški avtorji: Heinz Poltschnig — 18.00 Kulturne vesti iz Korške — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja: Država za mladino, mladina za državo — 20.15 "Labalska alpska pesma" — 21.00 Zveneca alpska dežela.

Petek, 19. 5.: 8.00 Godba na pihala — 8.15 Resna glasba — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 17.10 Zveneci mozaik — 18.00 Kmečka vremenska pravila — 18.15 Prošli čas je dragocen — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Halal Teenagerji! — 21.00 Slavnj diriganji.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz dnevnika — 9.05 Šolska oddaja — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zabavna oddaja — 21.55 Sport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Večerna izdaja — 23.20 Glasba za nočnega delavca.

Nedelja, 14. 5.: 7.05 Godba na pihala — 7.30 Glasbeni jutranji pozdrav — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.10 Od dežele do dežele — 11.15 Velika simfonija — 13.10 Za avtomobiliste — 14.45 Fotografiraj boljši — 16.00 40 let Gradščanske — 18.25 Nazaj v šolsko klopi — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.30 Lepa pesem — 19.45 Ob lepi modri Donavi — 20.30 Pajoči sen — 22.15 Plesna glasba.

Ponedeljek, 15. 5.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 10.35 Avstrijski kompozitisti zabavne glasbe — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otrška ura — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Ženska oddaja — 21.15 Poznaš deželo? Počepanja slavnih mož in žena — 22.15 Avstrijski plesni orkestri.

Torek, 16. 5.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Glasba na tekočem traku — 11.00 Dela C. M. Weberja — 13.30 Pomembni orkestri — 15.30 Tako zveni pri nas na Dunaju — 16.30 Zivljenje sa prične pri šestdesetih — 17.45 Esperanto — 17.55 UNESCO — 18.00 Samo zale — 20.30 Zveneci pozdravi — 22.15 Plesna glasba.

Sreda, 17. 5.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glas-

be — 13.30 Za prijatelja opere — 15.30 Dvoje src v maju — 16.00 Literarna oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Glasba za delopusti — 19.30 Štirje proti štirim — 20.15 Nogometna tekma — 21.15 Tamza-Danava — 21.45 Francoščina v radiu — 22.15 Za staro in mlado.

Cetrtek, 18. 5.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Glasba na tekočem traku — 15.30 Dela avstrijskih kompozitistov — 16.00 Pustolavščine diploma — 17.40 Ženska oddaja — 20.00 Filmski magazin — 21.00 Zabavni zvoki — 22.15 Popevke.

Petek, 19. 5.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.30 Glasba za zabavo — 16.00 Otrška ura — 16.30 Od melodije do melodije — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Zunaj pred vrati — 21.00 Zabavna glasba — 21.15 Gledališče v Avstriji.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Ponedeljek, 15. 5.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Dr. N. Kuret: Nekaj novih pogledov na števnanje. — Pogovor o števnanju z N. Krieglom. — 18.00 Iz našega albuma pesmi in glasbe.

Torek, 16. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Korški kulturni pregled.

Sreda, 17. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Za našo vas. — Kar želite, zaigramo.

Cetrtek, 18. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti, kot zdraviti se.

Petek, 19. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Zvočni obzornik.

Sobota, 20. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Saša Martelanc: Stari znanci. Reklamni lepak.

Nedelja, 21. 5.: 7.30 S pesmi o in glasbo pozdravljamo in voščimo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Nedelja, 14. 5.: 6.30 Vesela na pol — 7.35 Kmečka godba za nedeljsko jutro — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Iz albuma skladb za otroke — 8.50 Z zabavno glasbo v novi leden — 10.30 Glasovi, ki so vam všeč — 11.30 Nedeljska reportaža — 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.30 Arije, ki jih radi poslušate — 16.20 Poskočnice z majhnimi zabavnimi ansambli — 16.40 "Peli so jih mati moja" — 17.00 Za nedeljsko popoldne — 18.10 Zabavni polpuri — 20.05 Izberite me

für die Freunde einer dunklen, gehaltvollen Zigarette

ÖSTERREICHISCHE TABAKREGIE

lodijo ledna — 20.50 Hammond orgle — 21.00 Sprehodi po glasbeni galeriji — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

Ponedeljek, 15. 5.: 5.25 Nekaj domačih — 8.05 Popularne orkestralne melodije — 8.40 Iz filmov in glasbenih revij — 9.20 Junakinja iz Puccinijevih oper — 10.15 Panoroma zabavnih zvokov — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Za otroke — 12.25 Zvočni kalekioskop — 12.45 Pesmi Iva Flöglja — 13.30 Pisane slike — 13.50 Radi bi Vas zabavali — 14.15 Jugoslovanske radijske postaje pozdravljajo slovenske poslušalce Radio Sarajevo — 14.35 Voščila — 15.40 Naši popotniki na tujem — 16.00 Popoldanski operni koncert — 17.15 Šoferjem na pol — 18.15 Veliki violini — 18.50 Človek in zdravje — 20.00 Glasbeni variete.

Torek, 16. 5.: 8.05 Izberite melodijo ledna — 9.25 Cetrta suita iz baleta Ohridska legenda — 9.40 Obrtniški zbor "Enakost" iz Kranja — 10.15 Pri skladatelju Michaelu Razancu — 10.55 Dve ameriški popevki — 11.00 Arije iz italijanskih oper — 11.30 Deset minut iz naše beležnice — 11.40 Skrinjica z zabavno glasbo — 12.00 Skladbice Vilka in Slavka Avsenika — 12.25 Sedem pevcev — sedem popevk — 12.45 Igra: Zadovoljni Kranjci — 13.15 Zabavna glasba — 13.50 Godala in vokalni ansambli — 14.35 Dva prizora z dvora iz opere Zaljubljeni v tri oranže — 15.40 Listi iz domače književnosti — 16.00 Izbrali smo za Vas — 17.25 Koncert za klavir in orkester — 18.15 Klavir v ritmu — 18.20 Količek za mlada ljubitelje glasbe — 20.00 Zbor RTV Zagreb — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 17. 5.: 8.05 Mladina poje — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Vedri zvoki — 10.15 Iz oper — 11.00 Pol ure zabavne glasbe — 11.30 Za cicibane — 12.00 Vaški kvintet z Božom in Miškom — 12.25 Zabaven opoldanski spored — 13.30 Šopek poljudnih komornih skladb — 14.35 Harla in orgle — 14.40 Pesmi Petra Liparja poje Mariborski kamorni zbor — 16.00 Koncert po žaljah poslušalcev — 17.15 Sestanek v sredo — 17.30 Lepe melodije — 17.45 Jazz na koncertnem odru — 18.00 Kulturna tribuna — 20.00 Z glasbenega biennala v Zagrebu — 22.15 Količaji zabavne glasbe.

Cetrtek, 18. 5.: 8.05 Glasba ob delu — 9.25 Slovenski skladatelji o pomladi mladosti in ljubezni — 10.15 Popevke se vrtijo — 11.15 Ruske popevke — 12.00 Trio Maska Kovačiča — 12.25 Iz francoskih oper — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Zvočna mavrica — 13.50 Pesmi raznih narodov poje Slovenski oktet — 14.05 Trio orkestralne rapsodije — 14.35 Voščila — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Ali vam ugaja? — 17.15 45 minut turizma in melodij — 18.00 Richard Wagner: Tannhäuser

— uvertura — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Cetrkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Literarni večer — 22.15 Po svetu jazza.

Petek, 19. 5.: 8.30 Od tu in tam — 9.35 Količek za mlade ljubitelje glasbe — 10.15 Igra violinist Branke Pajveč — 10.35 Od polke do calypso — 11.30 Clavek in zdravje — 12.00 Narodne s harmoniko — 12.25 Orkester Nelson Riddle — 12.40 Domači napevi izpod zelenega Poharja — 13.30 Poje Frank Sinatra — 14.35 Uvertura k Verdijevim operam — 16.00 Petkovo glasbeno popoldne — 17.25 Od plesišča do plesišča — 18.15 Cetri ure z orkestrom Franck Pourcel — 18.30 Tako pajo in igrajo v lujih deželah — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Zabavni orkestri in zbori — 22.35 Moderna plesna glasba.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 366,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 13. 5.: 15.30 "Alenka", komedija — 18.00 Radijska univerza — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor mariborskega učiteljskega — 21.00 "Nesrečniki", komedija.

Nedelja, 14. 5.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski narodni motivi — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.15 Zenski vokalni kvartet iz Ljubljane — 17.00 Za smeh in dobro voljo — 19.00 Nedeljski vestnik — 21.00 Slovenske narodne pesmi — 21.30 Koncerti Tržaškega kvarteta — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 15. 5.: 18.00 Italijančina po radiu — 18.30 Mladi solisti — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Sportna tribuna — 20.30 Puccini: "Plašč", opera — 21.30 Nave knjige in izdaje — 21.45 Puccini: Ses'ra "Angelika", opera.

Torek, 16. 5.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Obzornik filmskega sveta — 21.30 Violinist Rok Klopčič — 22.00 Stara egip'ovska poezija.

Sreda, 17. 5.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 O glasbi in glasbenikih v anekdotah: Mozart in Musorgski — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 "Noč brez oči", drama.

Cetrtek, 18. 5.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Slike iz goriske preteklosti: "Za s'ara pravdo — Kralj Matjaž" — 20.30 Veliki simfonični orkestri.

Petek, 19. 5.: 18.00 "Ali'ansžina po radiu — 19.00 Sala in vzgoja — 21.00 Gospodarstvo in delo — 21.15 Koncert operne glasbe — 22.15 O slovenski klavirski glasbi: Osebnost in delo Lucijana M. Škerjanca.

TELEVIZIJSKI PROGRAM

V vakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 14. 5.: 17.00 Za mladino — 18.30 Za otroke — 19.00 Sedem dni dogodkov — 19.15 Go'ovo vas bo zanimala — 20.20 Varieta, varieta.

Ponedeljek, 15. 5.: 19.30 "Čuda živalskega sveta" — 20.25 Aktualni šport — 20.45 Enaindvajset — 21.25 "Perry Come Show".

Torek, 16. 5.: 19.30 Pogovor o modi — 21.05 Srečanje z Bruce Lowom.

Sreda, 17. 5.: 17.00 Za otroke — 17.45 Za mladino: Avstrija med 1914—1945 — 19.30 Ožka je najboljši — 20.25 "Umazane roke", politična drama.

Cetrtek, 18. 5.: 19.30 Sport — 20.20 Film — 20.50 "Veliko potovanje".

Petek, 19. 5.: 19.30 Glasbeni salon — 20.15 Prehos iz Löwingerjevega gledališča.

Sobota, 20. 5.: 19.30 Kaj vidimo navega — 20.20 "Malo mesto prav veliko", vesela tekmovanja med masti.

Velika sodobna kuharica

je izšla v novi izpopolnjeni in razširjeni izdaji

Na več kot 700 straneh prinaša splošno razpravo o prehrani, kuharska navodila, kuharske recepte za vse vrste jedi in pijač, navodila za konserviranje, nasvete o tem, kako strežemo in o sodobni opremi kuhinje.

Nepogrešljiv priročnik za vsako sodobno ženo, gospodinjico in kuharico.

V platno vezano knjigo dobite za 76 šilingov

V knjigarni "Naša Knjiga", Celovec, Wulfengasse 15